

МАКЕДОНСКИ ГЛАС

GODINA IX. 2001.
TRAVANJ-LIPANJ
АПРИЛ-ЈУНИ
ЦЕНА 5 КН

26
БРОЈ

ZAJEDNICA MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ ZAGREB
MAKEDONSKO KULTURNO DRUŠTVO
"BRAĆA MILADINOVCI" OSIJEK

140. GODINA ZBORNIKA BRAĆE MILADINOV 1861.-2001.
140 ГОДИНИ ЗБОРНИК НА БРАЌАТА МИЛАДИНОВЦИ

U ZNAK
ZAHVALNOSTI
J.J. STROSSMAYERU

ČETVRTI DANI BRAĆE MILADINOV

Zagreb, 23. 6. i Đakovo, 24. 6. 2001.

JOSIP JURAJ STROSSMAYER

biskup đakovački i srijemski

Biskup Strossmayer se rodio u Osijeku 4. veljače 1815. U rodnom gradu stekao je osnovno i srednje obrazovanje. Filozovsko-teološki studij započeo je u Đakovu, a završio kao doktor filozofije i teologije u Pešti i Beču.

Uz hrvatski i latinski, izvrsno je govorio njemački i francuski. Više je puta proputoavo Europu. Poznao se s mnogim osobama javnog života u Domovini, Monarhiji, Slavenskom svijetu, Europi i s njima korespondirao. Kroz 55 godina vodio je Đakovačku i Srijemsku biskupiju, živio i stvarao u Đakovu. Biskupiji je dao suvremen lik.

Kao jedan od vođa narodne stranke, biskup Strossmayer vidi budućnost i sigurnost od Beča i Pešte u južnoslavenskoj i općeslavenskoj uzajamnosti. Veći dio Europe čini slavenski narodi, a europska kultura nije samo grčko-rimsko-germanska nego i grčko-rimsko-slavenska. Da bi slavenski narodi postali uistinu Europa, oni moraju sebe graditi na temeljima ćirilometodske baštine: slavensko-kršćanstvo-zajedništvo s Rimom. Zato je možda najveći apostol jedinstva Crkva svakog vremena. Toj ideji posvećuje i svoju katedralu.

Strossmayer je najveći mecena hrvatske povijesti: Akademija, Sveučilišta, Galerija, izdavačka djelatnost, narodne čitaonice, gimnazije, stipendije mladim intelektualcima, dački fondovi, pomoć siromašnima... Djelatan je u političkom i gospodarskom životu Domovine, Monarhije i Europe. Čvrsto stoji u Hrvatskoj i iz nje gleda svijet. Za nju živi i u nju sve ulaže: "Sve za vjeru i Domovinu!".

Kruna Strossmayerova života je katedrala. U nju ugrađuje hrvatske i europske umove, plodove hrvatsko-slavonske grude i narodni duh i srce. Bogatstvo svoga duha i biskupskog vlastelinstva ugrađuje u vjeru i kulturu Hrvatske.

Današnjim senzibilitetom i sviješću nacionalnog duha biskup Strossmayer se zauzima za Međimurje,

duhovni je otac hrvatskog preporoda u Dalmaciji, srce i ruka su mu u Bosni i Hercegovini, spašava i osuvremenjuje Hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, otvara živu vezu s hrvatskom emigracijom u Sjedinjenim Američkim Državama i Čileu.

Šalje Američkim Hrvatima u Clevelandu prvog svećenika...

Ubiskupskim vlastelinstvu Strossmayer je obnovio i osuvremenio gospodarstvo: ergelu, vinogradarstvo, stočarstvo i poljodjelstvo... Zrele šume ulagao je u svoje velike mecenatske pothvate, a iskrčene površine pretvarao u plodne njive.

Biskupsko vlastelinstvo (oko 72.000 jutara šuma, vinograda, pašnjaka i oranica) davalo je Strossmayeru godišnji prihod od 150.000 do 300.000 forinti. To je bila materijalna podloga njegovim duhovnim i kulturnim pothvatima u Hrvatskoj.

Strossmayer je među najuglednijim ljudima Katoličke crkve svoga vremena. Pokazao je to napose na Prvom Vatikanskom saboru 1869./1870. godine. Svojim idejama iznesenim u pet govora uzburkao je duhove, ali ga zato danas nazivaju "saborskim ocem Drugog, a ne Prvog Vatikanskog sabora".

Đakovu i Đakovštini daje sve što je vlastelinstvo moglo tada dati. Đakovu gradi katedralu,

Konvikt sv. Bonaventure (danas zgrada Teologije), niz stambenih zgrada u stilu 19. stoljeća... No Đakovu daje mnogo više duhovno. - Malo Đakovo njegovog vremena je srce duhovnog i kulturnog života Hrvatske. Amo dolaze velikani domovine i Europe. Strossmayerova je zasluga da je Đakovo sebe i sva svoja dobra ugradilo u Zagreb i Domovinu. Ako je istina da Strossmayer ne bi mogao bez Đakova ostvariti velike svoje zamisli, isto je tako istina da bi Đakovo bez Strossmayera ostalo malo i na rubu Hrvatske. Strossmayer je umro u Đakovu 8. travnja 1905.; sahranjen je u katedralnoj kripti. - Zaslužio je da mu se odužimo!

U počast Dimitriju i Konstantinu Miladinovu

Obljetnice su datumi kad se s uobičajenim pijetom prisjećamo nekog značajnog događaja koji pripada bližoj ili daljoj povijesti. Ovoga se puta prisjećamo s radošću i zadovoljstvom 24. lipnja 1861. godine kad je u Zagrebu, u tiskari Antuna Jakića (Kostajnica, 1828 - Zagreb, 1873), trgovačkog i tiskarskog poduzetnika, izdavača časopisa *Sidro*, aktivnog člana zagrebačke Trgovačko-obrtničke komore i zastupnika u hrvatskom Saboru, objavljeno paradigmatično djelo makedonske književnosti i kulture 19. stoljeća - Zbornik Dimitrija i Konstantina

Miladinova, pod naslovom "Bugarske narodne pjesme", a u kojem devedeset posto pjesama pripada makedonskoj usmenoj književnosti a preostalih deset posto su bugarske narodne pjesme. Taj Zbornik u kojem je sakupljena folkloristička grada različitih žanrova predstavlja poveznicu triju nacionalnih kultura - makedonske, bugarske i hrvatske te je realna potvrda panslavizma koje nije ikada u punom smislu ostvareno na Slavenskom Jugu, a čiji je veliki pobornik bio đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer (Osijek, 1815 - Đakovo, 1905) koji je kao poznati Mecena imao odlučnu financijsku ulogu u objavljivanju ovoga kapitalnog djela što je na njegovu sugestiju dobio i svoj konačni naslov.

I upravo je to Djelo još jednom povod da Zajednica udruga Makedonaca u Republici Hrvatskoj organizira svojevrsni hommage dvojici nezaboravnih i nezaobilaznih Stružana.

Zahvaljujući poštovanom gospodinu akademiku Slavku Mihaliću, cijenjenom hrvatskom pjesniku i predsjedniku Društva hrvatskih književnika, održate će se 23. lipnja o. g. u prostorijama Društva manji znanstveni skup, predstavljanja 3 prvo knjige naslovljene "Pjesme / Pesni" (Zagreb: Zajednica udruga Makedonaca u Republici Hrvatskoj, 2001) Konstantina Miladinova u hrvatskim prijevodima (svih petnaest!) i s opširnim pogovorom moje malenkosti a potom najnovije knjige prof. dr. Gorana Kalogjera "Brača Miladinovi - legenda i zbilja" (Rijeka: Hrvatsko filološko društvo, 2001).

Znanstveni skup je zamišljen u skromnijem opsegu ali i s ciljanim temama koje bi trebale kontekstualizirati djela i živote Dimitrija i Konstantina Miladinova u književne i povijesne okvire zadanoga razdoblja i prostora. Pozvani su akademik Josip Bratulić, prof. dr. Stanislav Marijanović, prof. dr. Ante Stamać, prof. dr. Stipe Botica, prof. dr. Goran Kalogjera, prof. dr. Dragi Stefanija, prof. dr. Vlado Pandžić, doc. dr. Avgustina Hajdić-Guleska, prof. dr. Zvonko Kovač, Borjana Prošev-Oliver, prof., i ja kao moderator skupa.

Očekujemo s makedonske strane akademika Gane Todorovskog da hrvatsku kulturnu javnost izvjesti o najnovijim proučavanjima opusa spomenutih makedonskih preporoditelja, i predsjednika Društva književnika Makedonije dr. Vele Smilevskog s delegacijom makedonskih pisaca.

Naročito zadovoljstvo i pretpostavljamo pozornost izazvat će knjiga poezije Konstantina Miladinova koja će biti objavljena u dvojezičnom izdanju. To je jedan od

spektakularnih književnih projekata koji je okupio reprezentativni sastav hrvatskih pjesnika, prevoditelja, koji su preveli sve poznate pjesme makedonskoga promotora romantičarskog pogleda na svijet i literaturu. Kao urednik sam okupio sljedeće hrvatske pjesnike-prevoditelje: Slavka Mihalića, Ljerku Car-Matutinović, Antu Stamaća, Luku Paljetka, Zlatka Tomičića, Jakšu Fiamenga, Daniela Načiničića, Aldu Klimana, Zoricu

Rudaković, Borivoja Radakovića, Zvonka Kovača, Milu Pešordu i Miroslava Mićanovića. Svatko od njih preveo je po jednu pjesmu osim Ljerke Car-Matutinović koja je prevela dvije (odnosno tri) a Borivoj Radaković tri pjesme znamenitoga Stružanina. Posebnost ovoga izdanja bit će i prijevodi "Tuge za jugom", uz već poznate na standardni hrvatski književni jezik (Zlatko Tomičić i Luko Paljetak), i prijevod Ljerke Car-Matutinović na čakavštinu te Zvonka Kovača na hrvatsku kajkavštinu.

24. lipnja o. g., održat će se u Đakovu hrvatsko-makedonski pjesnički / književni susret na kojem će se čitati prevedeni stihovi Konstantina Miladinova, ali i pjesme svih prisutnih i dobrodošlih pjesnika iz Hrvatske i Makedonije. Na grob biskupa J. J. Strossmayera makedonska delegacija položiti će vijenac zahvale.

Poštovana gospoda dr. Avgustina Hajdić-Guleska, docent na zadarskom Filozofskom fakultetu (makedonski jezik i književnost), prevele je po jednu pjesmu hrvatskih pjesnika koji su sa svojim prijevodima pjesama Konstantina Miladinova obogatili književno-kulturne uzajamnosti između dvaju naroda, pa će ti prijevodi biti objavljeni u "Stožeru", "Makedonskom glasu" i najvjerojatnije u knjizi "Pjesme / Pesni" Konstantina Miladinova.

Na taj smo način s hrvatske strane zamislili i osmislili naše prisjećanje na Dimitrija i Konstantina Miladinov. Gradili smo ga na onim temeljima međusobnog razumijevanja i podrške koji su podignuti prije 140. godina na obostrano zadovoljstvo i radost koje pripadaju pisanju i čitanju poezije.

Borislav Pavlovski

140. GODINA ZBORNIKA BRAĆE MILADINOVIH

Za upoznavanje hrvatsko-makedonskih književnih i kulturnih dodira, bitno je istaknuti da je Konstantin Miladinov, zahvaljujući novčanoj pomoći hrvatskog biskupa Josipa Jurja Strossmayera, tiskao zbornik makedonskih narodnih pjesama u Zagrebu, u tiskarnici Ante Jakića, političkog istomišljenika i sljedbenika Strossmayera. U vrijeme svojeg boravka u Đakovu i Zagrebu Miladinov je uspostavio niz kontakata s vodećim hrvatskim intelektualcima.

Strossmayer i Konstantin napustili su Beč 21. rujna 1860. godine da bi preko Osijeka zajedno došli u Đakovo. Konstantin se u Đakovu, uz biskupovu dozvolu, smjestio u sjemeništu, a na ručak i večeru odlazio je biskupu u dvor. Preko dana radio je na prepisivanju i sređivanju pjesama za tiskanje. Konstantin je u Đakovu proveo dva i pol mjeseca, prepisao sve pjesme ćirilicom, sredio materijal za tiskanje i sastavio makedonsko-hrvatski rječnik.

U vrijeme boravka u Đakovu Konstantin Miladinov najviše se družio s ondašnjim prefektom Stjepanom Babićem te klericima Josipom Sićem i Matom Šabarićem. U Đakovu je ostao do 1. siječnja 1861. godine.

Zbornik izlazi iz tiska u Zagrebu 24. lipnja 1861. godine pod naslovom "Bugarske narodne pjesme sabrane od braće Miladinova Dimitra i Konstantina". Sadrži ukupno 674 pjesme (598 makedonskih i 76 bugarskih), koje su svrstane u 14 tematskih skupina, 16 narodnih predanja, pedesetak narodnih poslovice, 104 zagonetke, 442 muška i ženska izvorna narodna imena i prezimena, nekoliko dječjih igara, osam narodnih vjerovanja, 21 godišnji običaj iz Kukuša i Struge te nekoliko opisa svatovskih običaja, također iz Kukuša i Struge. Zbornik sadrži i posvetu sa zahvalom Konstantina Miladinova financijeru i meceni izdanja J.J. Strossmayeru, ali i Konstantinov predgovor, koji je zapravo prvi folkloristički rad u makedonistici.

Makedonsko-hrvatski rječnik u zborniku braće Miladinov pravi je podvig u malom, ne samo zbog toga što je to prvi napisani i objavljeni makedonsko-hrvatski rječnik nego i zbog toga što je u prvoj varijanti raspolagao fundusom od

približno dvije tisuće riječi, koji je u završnici, zbog ubacivanja bugarskih pjesama na Strossmayerov prijedlog, morao biti smanjen na 450 riječi. Iza rječnika nalazi se popis "imena g.g. pretplatnika" koji pokazuje da su imena pretplatnika u Hrvata stvarno impresivna, a izmelu ostalih su tu Medo Pucić, Stjepan Mouses, biskup Bistrički, Tadija Smičiklas, Juraj Dobrila, Petar Preradović, Đuro Deželić, Ante Mažuranić, Vatroslav Jagić, Janko Jurković, Vjekoslav Babukić, August Šenoa. No, je bilo pretplatnika i iz raznih sredina: Beča (11), Budima (4), Kotora (1), Ljubljane (16), Maribora (20), Venecije (2), Temišvara (1), Praga (18), Beograda (12), Đakova (21), Zagreba (33). Svi ondašnji hrvatski časopisi i dnevni listovi dali su dosta prostora ovom dogalaju. Također, nicali su i brojni prevoditelji pjesama. U Hrvata to su bili August Šenoa i Franjo Rački. U knjizi dr. Gorana Kalodere "Hrvatsko-makedonske književne veze" autor objašnjava neke nejasnoće glede samog izvornog naslova zbornika, koji je apsolutno neodrživ i neprihvatljiv zbog više razloga.

Pomna analiza zastupljenih pjesama u zborniku ukazuje na omjer 598 makedonskih i 76 bugarskih, što automatski izvorni naslov ("Bugarske narodne pjesme") čini nelogičnim i neprihvatljivim. Drugo, Konstantin u svojem prikupljenom materijalu, koji je namjeravao objaviti, nije imao ni jednu bugarsku pjesmu, nego ih je poslije prisilno morao otkupiti od bugarskog folklorista Čokalova. Zašto? Nazvati zbornik makedonskim, prema mišljenju Strossmayerova kruga, značilo bi unijeti pometnju melu čitatelje i njihovo do tada ustaljeno i općeprihvaćeno mišljenje da na jugu Balkana žive samo Bugari.

Nasloviti zbornik makedonskim, u Đakovu su bili mišljenja, sugeriralo bi se čitateljima da je riječ o pjesmama naroda koji su u dalekoj povijesti mudro vodili Filip II. i sin mu Aleksandar Makedonski. Uostalom, i Strossmayer je osobno smatrao da je područje Makedonije i Bugarske naseljeno samo pripadnicima jednog slavenskog naroda - Bugarima. Kako inače objasniti da je Strossmayer arhiepiskopa Klimenta smatrao Bugarinom?! Strossmayerove zablude dijelili su i drugi hrvatski intelektualci 19. stoljeća. Za razliku od većine svojih sunarodnjaka, Konstantin je bio najbliži spoznaji da je Makedonac.

Zbog njegova odbijanja srpstva i bugarstva, prijatelji u Rusiji su ga zvali "Makedonac". Takav naslov zahtijevao je Strossmayer i nije mu bilo lako prihvatiti njegov zahtjev o nazivu zbornika. Konstantin je bio prisiljen na neke korekcije u samoj kompoziciji zbornika. Prvo, morao je u knjigu ubaciti bugarske narodne pjesme, što i čini, kupujući ih od bugarskog folklorista i unijata V. Čolakova, i to po forintu za jednu pjesmu. Da su mu bugarske pjesme bile potrebne kako bi opravdao naziv zbornika "Bugarske narodne pjesme" svjedoči sam Čolakov u pismu Račkom: »Konstantin Miladinov me moli da mu dam sto pesni iz istočnite strani na Blgarija za da može da dade nazvanie na soata zbirka "Blgarski narodni pesni"«. Ubacivanje tih 76 bugarskih pjesama uvjetovalo je skraćivanje hrvatsko-makedonskog rječnika s 2.000 na 500 riječi i izbacivanje 11 notiranih pjesama.

B. Jovanovski

11.

[КРЗ ПЛАНИНА ПИЛЦИ ПРОПЕАЛЕ]

Од Прилеп

- Крз планина пилци пропеале,
 Крз ливаѓе цвеќа расцутиле,
 Во ливада зелено езеро,
 Во езеро ажџер ненаситни,
 Секои ден п' еден човек јадит.
 Се изредиле сите девојки,
 Редот дојде на царева ќерка.
 Цар ќерка си ми си промени,
 Ја промени свила и кадифе,
10. Ја однесе дури крај езеро,
 Крај езеро н' ажџер ненаситни;
 И тој оба ми 'и погълтнал.

345.

[МОМЕТО ОДИТ НА ЕЗЕРОТО]

- Момето одит на езерото
 Да ми налеит бисерна вода,
 Две ведра в раќе, ведро на глава.
 Да му измиет бекару носе,
 Да му измиет дур' до колена,
 Да му избришит со бела риза.
- Момето одит на езерото
 Да ми налеит бисерна вода,
 Да му измиет бекару лице,
10. Да избришит со ал шамиа.
- Момето одит на езерото
 Да ми налеит бисерна вода,
 Да му измиет бекару раќе,
 Бекару раќе дур' до рамена,
 Да му избришит сос бело чевре.

658.

[ОД ПОСТА ИЗЛЕГЛА ДЕВОЈКА]

Жетварска од Кукуш

Од поста излегла девојка,
 На брата си говорит:
 „Брату ле, брате Стојане!
 Подај ми вода студена,
 Најди ми сенка дебела!“
 Стојан је веле, говоре:
 „Сестро ле, сестро Елено!

- Тук' нема вода студена,
 Ни има сенка дебела;
10. Дојди во гора зелена,
 Донеси вода студена;
 Дојди во гора зелена,
 Там' има сенка дебела.“

[СВАДБЕНИ] ОХРИДСКИ

565.

[МОЕТО МИ МИЛО СВА НОШ МИ СЕДЕЛО]

- Моето ми мило сва нош ми седело,
 Конци ми сукало, бисер ми низало,
 Бисер ми низало коњу на гривата.
 „Немој, коњу, немој, не нишај си глава,
 Не те имам, коњу, ја за продавање,
 Тук' те имам, коњу, сват ќе ми те пушчам,
 Во Семендра града, во новото село,
 Во новото село у папа Јована;
 Попот имат, коњу, до три малки моми,
10. Да ми ја зеиш, коњу, таја најмалата,
 Таја најмалата, та гонце-ѓула,
 Таја црнооко, таја чатма-вежда.“

СО ОВОЈ ВО МНОГУ ПОГЛЕДИ
 ПРЕКРАСЕН ЗБОРНИК ОД
 МАКЕДОНСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ
 ОБАЏАТА МИЛАДИНОВЦИ СИ
 ИЗДИГНАЛЕ СЕБЕ СИ НАЈУБАВ СПОМЕНИК

Рајко Жинзифов

САГАТА ЗА БРАКАТА МИЛАДИНОВЦИ

Во летото Господово 2001 се навршуваат 140 години од објавувањето на Зборникот песни на големите стружани Димитар и Константин Миладинови. Овој Зборник што претставува своевиден камен - темелник на создавањето и утврдувањето на македонската национална преродба е повод да се осврнеме уште еднаш на животот, делото, но и на крајот на знаменитите Македонци.

Ако патувате со автомобил кон Истанбул, во непосредна близина на Porta Aurea ("Златна врата"), изградена за време на владеењето на византиските императори Теодосиус I (Theodosius: 378-398) и Теодосиус II (430-450), османлиите изградиле фортификациски комплекс со 7 (на турски Yedi) огромни кули, заради што и е наречен Yedi kule. Комплексот во текот на времето служел за повеќе намени: како седиште на гарнизонот што ја штител влезната порта на утврдениот град, некое време таму бил сместен државниот трезор, а во XIX век тврдината Yedi kule била користена како државен затвор и стратиште на многу непријатели на Отоманската

Историчарите потврдуваат дека историските прилики во времето кога браќата Миладиновци го создавале и печателе Зборникот биле такви што тогаш не постоеле посебен бугарски национален идентитет и национална свест. Така, Словените од Бугарија се изјаснувале како Срби, Хрвати и Македонци. Затоа Штросмаер, кој го печател Зборникот, во кој меѓу илјада собрани песни се наоѓаат и 76 - бугарски од месноста Панаѓуриште, го отпечатил и префиксот "бугарски" за да го овозможи рускиот политичко-воен и културен "влез" на Балканот, кој бил условен од руските Татари за создавање на балканска држава која ќе има и татарски предзнак.

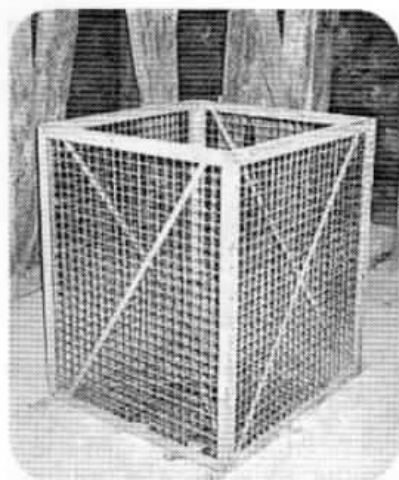
научник Виктор Григорович, кој во тоа време крстари низ Македонија и собира стари ракописи. Токму средбата со Григорович има решавачко значење за будуњето на македонската национална свест кај Димитар Миладинов. Тој некое време учителствува во Битола за потоа да направи една турнеја преку Драч во Херцеговина, Сараево, Нови Сад,

Затвор Једикуле. Единствената влезна порта во затворот. Одлево надесно проф. д-р. Глигор Попоски, генерален конзул на РМ. во Истанбул, Ристе Котевски, Мартин Трневски и Славе Николовски - Катин

империја, меѓу кои и два султани, но и знаменитите Македонци Димитар и Константин Миладинови.

Браќата Миладиновци се родени во Струга во сиромашна грнчарска фамилија, Димитар во 1810 година, а Константин во 1832 година. Димитар завршува грчко училиште во Струга, а образованието го продолжува во манастирот Свети Наум, а подоцна во Јанина. Копнеејќи да стане учител, Димитар започнува учителска дејност во родниот крај, а подоцна во Охрид каде се среќава со големиот руски

Место каде се егзекутирали Димитар и Константин Миладинови. Железниот кафез ја покрива дупката каде истекувала крвта од убиените и паѓале нивните глави

Сремски Карловци, Белград, но повторно се враќа во Македонија и работи како учител во Прилеп. Во Прилеп тој ги учи децата на македонски јазик, се залага за воведување на македонскиот

јазик во училиштата во Македонија, но се бори и против асимилаторското влијание на грчките свештеници, калуѓери и учители и против грчката црковна тиранија. Димитар во текот на целото свое делување прибира македонски умотворби, песни и приказни. Тој прибира и стари споменици на словенската култура и ги испраќа во Белград, заради што неговите противници го обвинуваат како српски и руски шпион и турските власти го притвораат. По ослободувањето заедно со познатиот македонски преродбеник и поет Рајко Жинзифов работи во Кукуш како учител. Во 1859 година Димитар Миладинов повторно се враќа во Струга каде застанува на чело на борбата против грчкиот фанариотски владика Милетија. Обвинет од фанариотите дека е "опасен непријател на турската власт," во 1861 година Димитар Миладинов е затворен во Цариградскиот затвор – Yedi kule.

Браќата Димитар и Константин Миладинови

оставија едно од најголемите македонски национални дела – Зборникот на народни песни. Зборникот е културен и духовен споменик на Македонците, кој е потврда за големината и богатството на македонскиот народен дух.

на македонски народни песни. Во 1856 година под влијание на брат му Димитар, Константин оди во Русија и со себе ги носи дотогаш собраните песни и приказни. Но поради болест Константин одлучува да се врати во Македонија. Патот го води преку Виена во Загреб каде се среќава со големиот словенофил епископот Јосип Јурај Штросмаер, со чија помош ја печати познатата збирка Македонски народни песни. На пат за Струга во Белград Константин дознава за апсењето на брат му Димитар во

Цариград. Со цел да го види братот си во затворот, Константин пристигнува во Цариград на 18 јули 1861 година, но и тој бива затворен. Двајцата браќа се егзекутирани во затворот Yedi kule во јануари 1862 година.

М-р Мартин Трневски

Затвор Једикеле. Влезната врата во стратиштето каде во јануари 1862 год. се егзекутирали Димитрија и Константин Миладинов.

Константин Миладинов своето образование го стекнува во Струга и во Охрид, а по налог на брат му Димитар учителствува во Јанина и Трнава, Битолско. Науморен собирач е

БРАЌАТА МИЛАДИНОВЦИ И СТРУШКИТЕ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА

ОГНИШТЕ НА МАКЕДОНСКАТА ПУЛСАЦИЈА

Струга се гордее со Миладиновци, тие се бисерот на македонската преродба - вели м-р Разме Кумбароски, секретар на СВП. Ја задолжија македонската историја со големо дело - зачувување на духовното богатство, фолклорот, ризницата на народните умотворби, оралната традиција. Тоа е наша единствена легитимација со која пред

светот ја претставуваме нашата самобитност, нашето драгоцено јазично богатство, нашиот бит, со што успеавме да ја дооформиме нашата посебност, нашата национална физиономија.

За време на Струшките вечери на поезијата, овде поетите се среќаваат со духот на Миладиновци, се фотографираат, оставаат пораки, аманети. Таа културна средба во струшката соба, на катот, отвора потоа нови видовици и перспективи, нови идеи и планови, за збогатување на содржините.

Културните работници, поетите, писателите, амбасадорите на постската реч, низ живиот збор од телефонот, прашуваат, се интересираат за најновите случувања во културата, за терминот на одржувањето на манифестацијата. Секоја година расте бројот на оние кои сакаат да дојдат во Струга, вели Разме Кумбароски.

И уште една импресија: зар треба повторно да се каже за оние кои што се уште не знаат, не слушнале, или не сакаат да слушнат, дека од Струга се почнало со процесите на македонското самонаоѓање.

Овде сакам да ги истакнам импресиите, чувствата и вистината на академик Гане Тодоровски, кој пред многу години, во една топла квечерина, за овој Дом на Миладиновци, рече:

"Дијалектичката врска помеѓу Миладиновци и Струшките вечери на поезијата, можеби и ќе се банализира преку обич-

ниот факт дека еден градежен објект наменски е ставен во функција на нашата ефикасна меѓународна културна манифестација. Меѓутоа, ова е место да се каже, да се предупреди дека токму остварениот меѓународен контакт на Македонија во светот, таа сила и дејствена културно политичка фреквенција што се остварува преку СВП, ќе придонесе и на Миладиновци да им се врати сјајот и реномето далеку повеќе, поефектно и пореално. Струга како духовна парцела на Македонија не била, ниту пак може да биде периферија или провинција, токму затоа што и ги дала на оваа земја браќата Миладиновци, мајата на посебната македонска арома, првоборот на македонската самобитност".

И за крај годинава се навршуваат 140 години од нивната смрт и 40 години од пулсирањето на Струшките вечери на поезијата. Во Струга и во Македонија ќе биде вистински празник, ќе се пее и рецитира, ќе се слави и развеселува, ќе се проникнува во времето минато, низ стари фотографии и спомени.

Стружани и овојпат ќе ја покажат својата традиционална гостопримливост, како досега - ќе се пречекаат гостите, топло, пријателски, со бистра вода и локум, во собата на Миладиновци.

И струшката визита е дел од богатиот културен пејсаж на Македонија.

Наум Бајо

Струга се гордее со Миладиновци, тие се бисерот на македонската преродба што ја задолжија македонската историја со големо дело - зачувување на духовното богатство, фолклорот, ризницата на народните умотворби, оралната традиција. Тоа е наша единствена легитимација со која пред светот ја претставуваме нашата самобитност, нашето драгоцено јазично богатство, нашиот бит, со што успеавме да ја дооформиме нашата посебност, нашата национална физиономија

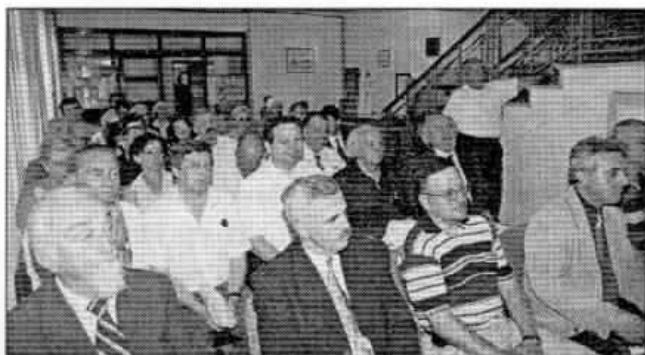
Полагање венци на гробот на бискупот Ј.Ј. Штросмаер

За историјата на Гаковачката катедрала зборува секретарот на Бискупијата Лука Стргар

Во програмата учествуваше и пеачката група "Вардарки" МКД "Браќа Миладиновци" - Осиек

Во градската библиотека во Гаково, програм во чест на Ј.Ј. Штросмаера и браќата Миладиновци

Гаково - Република Хрватска

ОДБЕЛЕЖАН ДЕНОТ НА БРАЌАТА МИЛАДИНОВЦИ

Во организација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, КУД "Браќа Миладиновци" од Осиек, македонската амбасада во Република Хрватска, градот Гаково и Осиечко-барањската жупанија на 26 јуни се одржаа третите по ред Денови на браќата Миладиновци. Со финансиска и друга помош на бискупот Штросмаер, браќата Миладиновци Димитрија и Константин во 1860 и 1861 година во Загреб ја отпечатија збирката на народни песни, прва на македонски јазик. Нејзиното значење беше огромно за опстојноста на македонската самобитност. Во знак на благодарност кон Штросмаер и по повод 139-те години од печатењето на Зборникот, годинашната манифестација започна со полагање венец на гробот на Штросмаер во крипти Катедралата. Венецот го положија членовите од Македонската амбасада во Република Хрватска предводени од амбасадорот Сервет Авзиу, како и членови од Заедницата на Македонците на чело со претседателот Илија Христовулов. Манифестацијата продолжи во Градската библиотека насловена како "Македонските

Од одбележувањето на Денот на браќата Миладиновци во Гаково

поети за бискупот Штросмаер и браќата Миладиновци". Како гости од Македонија допутоваа поетите Гане Тодоровски, Јован Стрезовски, Тодор Чаловски и Разме Кумбароски, додека свој удел во програмата имаа и еминентни имиња на пишаниот збор од земјата домакин - Анто Гардаш, Стјепан Томаш и проф. Станислав Маријановиќ. Свеченоста беше збогатена со настапот на фолклорната група "Вардарки" и МКД "Браќа Миладиновци". Гостите ги поздрави градоначалникот на Гаково др. Дарко Вртарич, а пак во име на Бискупијата канцелар монсињор Лука Стргар. На манифестацијата, освен гостите од Македонија, присуствуваа и претставници на МКД од Загреб, Риека, Пула, Задар и Сплит. Покрената беше иницијатива градови - пријатели да станат Гаково и Струга.

SERVET AVZIU, VELEPOSLANIK REPUBLIKE MAKEDONIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Tijekom svog posljednjeg boravka u Đakovu, veleposlanik Republike Makedonije u Republici Hrvatskoj, gospodin Servet Avziu, bio je gost Radio Đakova.

Prenosimo dio razgovora koji se odnosi na proslavu 140. obljetnice tiskanja Zbornika braće Miladinov:

... - *Dolazak u Đakovo, obilježavanje 140. obljetnice tiskanja Zbornika narodnih pjesama bila je prigoda da se probaju neke stvari materijalizirati, odnosno postići dogovor o postavljanju nekakvog obilježja. Bugari su to učinili prije Vas, sada Vi pokušavate, pa se Đakovo našlo u pomalo nezahvalnoj situaciji, ono bi trebalo presuditi, prikloniti se ... kako gledate na to?*

- Da, vi znate da je biskup Strossmayer, naš prijatelj, omogućio da se prije 140 godina objavi taj Zbornik u kojem je 96% pjesama porijeklom iz Makedonije. Međutim, uvjeti su bili takvi da još Makedonija nije postojala, bar kao država nije funkcionirala, onda još makedonski jezik nije bio kodificiran i vjerojatno zbog političkih okolnosti koje su tada bile, odnosno okruženja, takvi nesporazumi. Ja mislim da će to povijest sigurno raščistiti. Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj i Makedonsko kulturno društvo "Braća Miladinovci" iz Osijeka svake godine, ovo je već četvrta godina, obilježava nizom manifestacija ovaj događaj, polaganjem vijenaca na Strossmayerov grob, a i drugim kulturnim i literarnim priredbama pod nazivom "IV. dani braće Miladinov" u Đakovu.

Kako s nekim ljudima možete postati prijatelj, tako je moj odnos s gradonačelnikom Đakova već prijateljski i nema manifestacije u Đakovu kojoj ja nisam prisutan, a nema manifestacije koju

organizira Ambasada Makedonije da joj gospodin gradonačelnik Darko Vrtarić nije nazočan. Inicirali smo, i ja mislim da smo uspjeli, da gradove Strugu i Đakovo međusobno upoznamo; a to je uloga ambasadora i ambasade - upoznati ljude, uspostaviti kontakte pa da oni dalje razvijaju te odnose.

Ja mislim da je posjet gospodina Vrtarića Strugi i uzvratni posjet, koji očekujemo ove godine, gradonačelnika Struge gospodina Romea Derebana Đakovu, dobra prilika da se ta kulturna i gospodarska suradnja između ova dva grada dalje razvija.

Željeli smo da obilježavanje 140. godišnjice izlaska iz tiska prve knjige na makedonskom jeziku bude upriličeno na kulturni i civilizacijski način. Pri Zajednici Makedonaca u Republici Hrvatskoj formiran je Odbor koji će to obilježiti posebnim programom u okviru tradicionalne kulturne manifestacije "IV. dani braće Miladinov" u Đakovu, a željeli smo, budući da je riječ o značajnom jubileju, da Makedonija, odnosno grad Struga pokloni jedan spomenik braći Miladinov Đakovu. To je analogija jer su Vlada Republike Hrvatske i Vlada Republike Makedonije dogovorile da takav spomenik Strossmayeru bude u Strugi, koji je u rodnoj kući braće Miladinov. Što ćemo dalje?

Mi nećemo koristiti Hrvatsku da se međusobno natječemo koja će država više napraviti.

Mi doista želimo ove odnose ne samo očuvati na ovoj razini nego ih i unaprijediti, međutim, ovo danas su bili prvi razgovori i ja očekujem da i dalje radimo na tome. Kad smo vidjeli da to ipak ne ovisi samo o Đakovu i Biskupiji, nego i drugim državnim tijelima, moja je inicijativa da posjetim i ta tijela, da ovu našu ideju oko postavljanje spomenika braći Miladinov u Đakovu i realiziramo.

Veleposlanik Servet Avziu sa članovima Zajednice Makedonaca u RH kod biskupa Đakovačko-srijemskog msgr. Marina Srakića

- Dakle, očekuje se očitovanje i Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske?

- Pa i Ministarstva kulture.

- Makedonija je u svom specifičnom položaju zbog tog okruženja, posebno kad su u pitanju recimo makedonsko - bugarski odnosi. To se čak održava i na Vaš posjet Đakovu.

Naime, non-stop se povlače ti odnosi, i u današnjem razgovoru s đakovačkim gradonačelnikom i biskupom đakovačkim i srijemskim.

S tim u vezi, a ne zamjerite na pitanju, čija su braća Miladinov?

- Braća Miladinov su rođeni u Strugi i oni nemaju nikakve veze s Bugarskom. Dapače, Vi ste i danas čuli da su oni mučeni

poslije boravka Konstantina u Hrvatskoj u turskim zatvorima i tamo su umrli.

Znači da su bili sa putovnicama tadašnje Turske imperije, tako da ne vjerujem da itko u Hrvatskoj ne zna, jer učili smo zajedničku povijest, i svi smo znali da je "T'ga za jugom" pjesma Konstantina Miladinova, a Zbornik makedonskih narodnih pjesama djelo je braće Miladinov, a oni su rođeni u Strugi i živjeli su tamo, i tamo danas imaju i spomen - kuću. U njihovu čast održavaju se u Strugi po četrdeseti put "Struške večeri poezije".

Ovo ostalo je stvar okruženja, jer nekako sve zemlje koje graniče s Makedonijom imaju neke teritorijalne pretenzije prema Makedoniji. Međutim, na sreću, današnji odnosi baš s onim zemljama koje imaju teritorijalne pretenzije prema Makedoniji, su odlični. Želim reći da su ipak danas, kad Makedonija odlučuje s kim će dobro surađivati, a ne kao prije kada je Beograd odlučivao, odnosi s Bugarskom i Albanijom odlični.

Danas možemo govoriti da su susreti ministara vanjskih poslova, gospodarstva, ekologije, financija postali redoviti, jednom mjesečno. Znači da je bilo problema oko našeg naziva u odnosima s Grčkom, međutim mi smo potpisali ugovor o suradnji s Grčkom i već od 1995. godine imamo dobru suradnju s Grčkom, čak Vam mogu reći da nam je Grčka pomogla oko potpisivanja ugovora o asocijaciji i stabilnosti s Europskom unijom.

Još jedan podatak: grčki kapital je najviše prisutan u Makedoniji, najveće tvrtke u Makedoniji kupljene su od strane grčkog kapitala.

Nadam se da će odnosi s Jugoslavijom, poslije ovih pozitivnih promjena, biti bolji. Ne kažem da nisu dobri, očekujemo uskoro potpisivanje Ugovora o utvrđivanju državnih granica s Jugoslavijom.

Razgovor je vodio
Mile Ljubičić

U SPLITU PROMOVIRANA KNJIGA KIRE GLIGOROVA

"MAKEDONIJA JE SVE ŠTO IMAMO"

U Splitu nakon deset godina: Kiro Gligorov na promociji knjige "Makedonija je sve što imamo" Slijeva na desno: Akademik Ivo Petrinović, Kiro Gligorov, akademik Davorin Rudolf i prof. dr. Slobodan Bjelajac

Knjiga Kire Gligorova, prvog predsjednika Republike Makedonije "Makedonija je sve što imamo" koja zapravo sadrži memoare ovog značajnog makedonskog političara i državnika kroz čija se sjećanja očituje novija povijest makedonskog naroda u njegovoj borbi za slobodu i stvaranje nezavisne makedonske države kao sna kojeg su sanjarile mnoge generacije Makedonaca, predstavljena je u subotu, 2. lipnja u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Splitu. Knjiga ima 575 stranica i podijeljena je na predgovor umjesto uvoda, dvadeset i jedno poglavlje i na kraju autorova bilješka o motivima pisanja ove knjige.

Nakon uvodne riječi akademika Davorna Rudolfa, koji je istaknuo kako je Hrvatska uvijek voljela Makedoniju i bila među prvima koja je priznala državu republiku Makedoniju. O knjizi Kire Gligorova kao memoarskog djela u kojemu autor govori o svojoj najranijoj mladosti, razdoblju studiranja, rata i otpora okupatora, pa do života u poslijeratnoj Jugoslaviji i naposljetku, o vremenu nakon raspada te države i stvaranja nezavisne Makedonije, govorili su akademik Ivo Petrinović i prof. dr. Slobodan Bjelajac.

"Svaki povjesničar koji bude želio proučavati noviju povijest makedonskog narodu morat će bez sumnje posegnuti za ovim djelom" - rekao je akademik Petrinović, čestitajući Gligorovu na ovoj knjizi o kojoj će presuditi čitaoci, a pravu ocjenu dati povijesni stručnjaci.

Na kraju obračunajući se prisutnima, zahvalivši se predstavljateljima knjige, Kiro Gligorov je naglasio kako mu je posebno drago što se njegova knjiga upravo u Splitu predstavlja, u gradu u kojem živi mnogo njegovih sunarodnjaka koji su lojalni građani Hrvatske čiji narodi imaju istu sudbinu kao njihove države.

... "Ovo nije veliko literarno djelo a i nemam pretenziju da to jest, već je ono pisano kako ja govorim, jednostavno i neposredno. U knjizi napisano je sve istinito, provjereno i dokumentirano. Borba za makedonsko ime znači i borba za makedonsku slobodu, i da ne treba se odricati imena čak ni onda kada je sve upereno protiv tebe", rekao je Gligorov.

Knjiga će biti prevedena u Ateni na Grčki jezik, a postoji zanimanje da bude prevedena na hrvatski, srpski, engleski i francuski jezik. Na kraju dodajmo da je predstavljanje ove knjige uveličilo proslavu desete obljetnice organiziranog djelovanja Makedonaca u Splitu.

I. L.

KIRO GLIGOROV, PRVI MAKEDONSKI
PREDSJEDNIK, O PLANOVIMA ZA PROMJENE
GRANICA NA JUGOISTOKU EUROPE:

STVARANJE ETNIČKI ČISTIH DRŽAVA NA BALKANU DOVELO BI DO OPĆEG RATA

Iz izmiješanoga Balkana napraviti etnički čiste države, isključeno je. To bi dovelo do mnogih novih ratova, možda i do nekog općebalkanskog rata, a to bi možda povuklo i Europu u vrlo neugodne događaje. Kako nakon toga objasniti Korzikancima da ne mogu biti samostalni i formirati nezavisnu državu, kako objasniti Baskima, kako Kataloncima...

КИРО ГЛИГОРОВ ВО ЗАГРЕБ

“МАКЕДОНИЈА Е СЕ ШТО ИМАМЕ”

Во организација на Заедницата на Македонците во Република Хрватска на 4 јуни 2001 година во салата на Матицата на Хрватска во Загреб се одржа средба со првиот претседател на Македонија Кирил Глигоров. Тоа беше средба за долго паметење за Македонците од Загреб, Осиек, Ријека, Пула, Сплит и може да се каже, од цела Хрватска. Салата беше претесна да ги прими сите посетители.

“Македонија е сè што имаме и ние во Република Македонија и нашите браќа и сестри во другите држави, нашите раселени граѓани како и иселениците во светот. За таа Македонија вредат сите жртви”, рече Кирил Глигоров, зборувајќи за неговата книга меморијална “Македонија е сè што имаме”.

Глигоров зборуваше за судбоносните пресвртни години во создавањето “признавањето и опстојувањето на Македонија” која по Самоила и Крушевската Република - прва држава на Македонскиот народ.

“Нашiot идеал отсекогаш беше да создадеме суверена и самостална Македонија и тоа треба да го имаат на ум сите. Ако какви биле однародувања, негирања, поделби, тогаш кога се немало сопствена држава, не успеале да му го избришат името, јазикот и идентитетот, тоа уште помалку и покрај какви и да се обиди, ќе може да го стори некој денес. Потребно е порешително и поотворено да се пристапи кон дијалог со другите националности што живеат во Ре-

Присутните на средбата со Кирил Глигоров

Кирил Глигоров, Илија Христовулов, претседател на Заедницата на Македонците и потпретседателот Иван Качуров

публика Македонија а преку заемно почитување и толеранција.”

Глигоров ја изрази својата верба дека без оглед на кој ентитет некој припаѓа, интерес на сите е интегрирање на Европската унија и во НАТО.

Со посебно внимание присутните го слушаа излагањето на Глигоров за денешната ситуација во Македонија. За албанскиот сепаратизам, рече дека Албанците и другите национални малцинства ги имаат сите права што им припаѓаат према Уставот и меѓународните стандарди.

Македонија не може да се дели и биде држава само на Македонците и Албанците, тука живеат и други национални малцинства. Зборуваше уште за односите на Македонија со соседните држави како и за македонско - хрватските односи.

Зборувајќи за содржината на неговата книга и како настанала, рече: “Јас направив онолку колку што можев и знаев, а историјата и читателите ќе ценат колку е тоа.”

На крајот Глигоров се заблагодари на посетата и срдечниот прием на Македонците во Загреб а претседателот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Илија Христовулов го запозна со животот и работата на Македонците во Хрватска и во знак на благодарност му врачи пригодни подароци.

Б. Јованоски

ДУХОВЕН ХРАМ НА МАКЕДОНСКАТА ДРЖАВНОСТ

Со договорот за границата меѓу Македонија и СР Југославија, манастирот "Свети Отец Прохор Пчински" останува во СРЈ, но за неговото одржување ќе се грижи Македонија, така што македонските граѓани ќе можат непречено да го посетуваат..

ЗНАЧЕЊЕТО НА МАНАСТИРОТ "СВЕТИ ОТЕЦ ПРОХОР ПЧИНСКИ" ЗА МАКЕДОНИЈА

Што вели историјата:

"Манастирот "Свети Отец Прохор Пчински" е изграден од византискиот цар Диоген. Тој е граден меѓу 1067 и 1071 година на реката Пчиња. Благодарноста кон Прохор кој го благословил и му прорекол дека ќе седне на царскиот трон, Диоген ја искажал со изградбата на манастирот.

Притоа историчарите докажале дека Прохор Пчински, како и Гаврил Лесновски, Јоаким Осоговски и Иван Рилски биле македонски светци. Сите манастири кои биле посветени на овие светци се граделе на македонска територија и припаѓале на Охридската архиепископија

Во 1767 година, кога Цариградската патријаршија ја укинала Охридската архиепископија, доаѓа до

доминација на свештенството од Грција. Како што се менувале оние што владееле на овие простори, така се менувала и црковната власт во манастирот "Свети Отец Прохор Пчински".

Светиот архиепископски синод на Седницата одржана на 21 февруари 2001 година во Скопје, изрази жалење што манастирот "Свети Прохор Пчински" при утврдувањето на границата меѓу Република Македонија и СР Југославија, не се најде во територијата на нашата држава. Синодот уште еднаш укажа дека станува збор за древно македонско светилиште.

Од овие факти произлегува одлуката токму во манастирот "Свети Отец Прохор Пчински", кој во тоа време бил на македонската територија да се одржи Заседанието на АСНОМ. Со законските прописи од 1945 година, донесени од страна на српската власт, манастирот се припојува кон

Србија, а духовната управа врз манастирот ја добива Српската православна црква. Припадноста на манастирот како духовно светилиште и објект од историско значење за македонскиот народ, било предмет на обемна преписка меѓу надлежните републички и сојузни органи во времето на СФРЈ, при што имало неколку барања од страна на македонските власти манастирот "Свети Отец Прохор Пчински" да се врати на македонска територија. Барањата останале без резултат, така што овој манастир остана на подрачјето на Србија.

ДЕЛЕГАЦИЈА ОД МАКЕДОНИЈА ВО ПОСЕТА НА СПЛИТ И ЗАГРЕБ

ПРЕДЛОЗИ ЗА РАЗМИСЛУВАЊЕ

По повод културната манифестација "Денови на македонската култура" во Сплит, одржана на 4 и 5 мај, (за која пишуваме поопширно во овој број) многу бројна делегација од Македонија беше во посета на Сплит а на враќање го посети и Загреб каде се сретна со претставниците на МКД "Крсте Мисирков" и МПЦО Св. Злата Мегленска.

Од средбите на делегацијата во Сплит и Загреб сакаме посебно да ги издвоиме следните барања и предлози:

Со оглед на актуелната состојба во Македонија, дадена е безрезервна подршка на македонските државни органи во борбата со албанските терористи и упатен е апел да не се дозволува менување на Уставот на Македонија. Истовремено беше понудена и хуманитарна помош за бегалците во Македонија.

Во рамките на деновите на македонската култура, кои се организираат во повеќе градови во Хрватска, Македонците во Хрватска бараат повеќе достоинствени презентации на нашето богато историско - научно и културно - уметничко богатство, со гостувања од Македонија, но по можност, со оглед на нивните ограничени можности и со финансиска поткрепа.

Предложени се размени на пошироки делегации, составени од стопанственици, културни работници, новинари, чија цел би била подобро запознавање и унапредување на соработката, посебно во стопанството.

На средбата со претставниците на Жупанијата предложено е Универзитетот во Скопје да го покани сплитското Свеучилиште за одбелудување на Св. Кирил и Методиј.

М-р Ѓорѓи Наумов, претседател на комисијата за односи со верски заедници при Владата на Македонија со госп. Горазд, митрополит европски на МПЦ

Со оглед на бројната македонска популација се предложи дека би требало Македонија да постави почесен конзул во Сплит.

Понудена е размена на деца за време на летниот распуст; имено деца од Хрватска, Македонци и Хрвати да бидат гости на Комисијата за верски прашања и МПЦ во кампот Св. Еразмо во Охрид, а деца од Македонија би дошле на летување во Сплит.

Македонците во Загреб повторно го актуализираа барањето за изградба на црква, односно Македонски културен и духовен центар, со повеќе содржини, меѓу кои би била и Македонска амбасада. Проектот за оваа иницијатива веќе подолго време се наоѓа во Владата и Министерството за надворешни работи во Скопје.

Посебно Македонците во Хрватска заинтересирани се за издавачката и преведувачката дејност меѓу Македонија и Хрватска. Повторно е побарана финансиска

потпора за печатењето на мал македонско - хрватски речник, кој веќе подолго време е спремен за реализација.

И во Сплит и во Загреб, а тоа е мислењето на сите Македонци во Хрватска, повторно е изнесено барањето, македонските државни органи посилено да се заложат, годинава, во рамките на одбелудувањето на 140 годишнината од печатењето на Зборникот на Миладиновци да се постави нивна биста во Ѓаково.

Секако овие предлози и барања од Македонците во Сплит и Загреб ги подржуваат и сите Македонци во Хрватска а сигурно и во другите градови во Хрватска каде се организирани Македонците имаат свои желби, предлози и барања за поуспешна дејност и придонес за очување на македонскиот идентитет во Хрватска како и за проширување и подобрување на хрватско - македонските односи.

Б.Ј.

DANI MAKEDONSKE KULTURE U SPLITU

POTVRĐENO PRIJATELJSTVO

Sa predavanja o Goce Delčevu: akademik Blaže Ristovski, akademik Ivo Petrinović i Ivona Music Nedelkovska, predsjednica MPCO sv. Naum Ohridski u Splitu

U organizaciji MKD Makedonije i MPCO "Sveti Naum Ohridski" u Splitu je 4. i 5. svibnja održana značajna kulturna manifestacija "Dani makedonske kulture".

Dani makedonske kulture u Splitu su započeli obilježavanjem 98. godišnjice smrti ilindenskog revolucionara, Goceta Delčeva. U zgradi HAZU u Splitu, 4. i 5. svibnja tim povodom, održano je predavanje "Uloge i duh Goceta Delčeva u makedonskoj ilindenskoj revoluciji". Predavanje je održao akademik Blaže Ristovski. Organizatori predavanja su bili MKD "Makedonija" i MPCO "Sveti Naum Ohridski", Sveučilište u Splitu i Zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu.

Na manifestaciji je uzela učešće i brojna delegacija iz Makedonije.

Državnu delegaciju je predvodio predsjednik Republičke komisije za odnose s vjerskim zajednicama, Đorđi Naumov, a u njezinom sastavu su bili i akademik Blaže Ristovski, Risto Šanev iz Agencije za iseljeništvo, Risto Spasevski

ispred Makedonsko - hrvatskog društva iz Skoplja, te glumci Tome Vitanov i Rade Rogožarov.

Crkvenu delegaciju su predstavljali mitropolit europski G. Gorazd i prota Goce Saltirov.

Budući da se manifestacija održavala istovremeno s obilježavanjem blagdana patronata Splita, bila je prisutna i delegacija grada Štipa - grad prijatelj Splita - s gradonačelnikom Dimitrom Efremovim. Veleposlanstvo Republike Makedonije u Hrvatskoj, zastupao je savjetnik Vlado Krstevski, a Zajednicu Makedonaca u Republici Hrvatskoj, predsjednik Ilija Hristodulov. Splitske gradske vlasti bile su predvođene gradonačelnikom Ivicom Škarićem. U ime HAZU i Sveučilišta, bio je prisutan akademik Petrinović.

U okviru programa bila je otvorena izložba slike mladih makedonskih autora i autora iz Splita

Vladimir Krstevski, savjetnik u Ambasadi Republike Makedonije u Hrvatskoj

makedonskog porijekla. Organizirana je "Makedonska večer" na kojoj su se splitski Makedonci sa zadovoljstvom podsjetili starih makedonskih pjesama i igara. Cijeli program je bio prosljeden impresivnim nastupom glumaca Toma Vitanova i Radeta Rogožarova brojnim prigodnim recitalima i pjesmama, posebno o Goce Delčevu.

Mitropolit Gorazd održao je pomen za Goce Delčeva i druge borce za slobodu u crkvi u Splitu, koja je odstupljena za tu namjenu od strane Splitske biskupije.

Prisutnost brojne delegacije iz Makedonije, kao i drugih, bila je iskorištena za svečano otvaranje i posvećenje novih prostorija Makedonskog kulturnog društva i Makedonske crkvene općine Split, koje su dodjeljene od strane grada.

Prisutnost savjetnika Veleposlanstva, kao i članova delegacije iz Republike Makedonije u Splitu bila je dobra prigoda za pobliže kontakte sa sunarodnjacima s ciljem upoznavanja s aktualnim si-

Uz pjesmu i igru veselje je potrajalo do kasno u noć

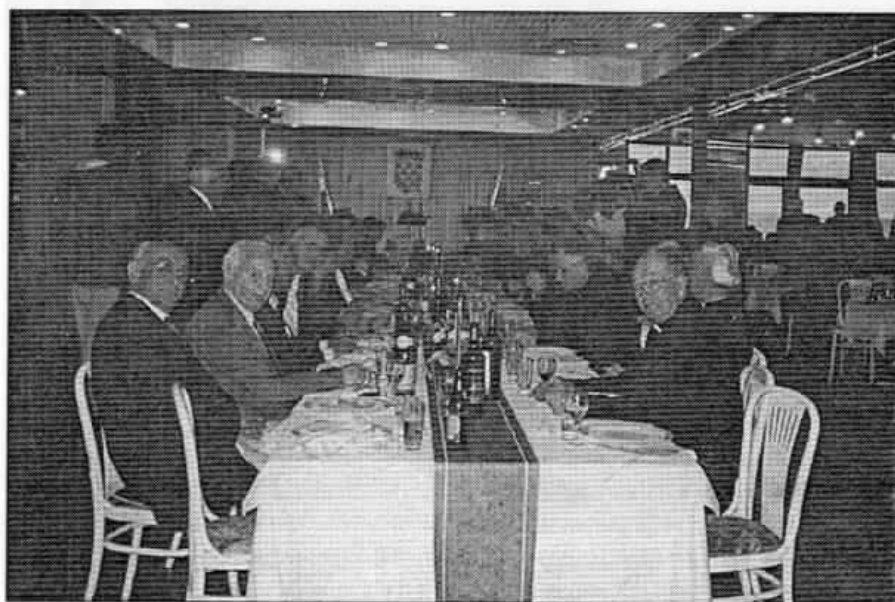
gurnosnim i političkim stanjem u Makedoniji, kao i načinom i mogućnošću rješavanja njihovih konzularnih potreba.

Predstavnici grada Splita, Županije i Biskupije, sa zadovoljstvom su istakli doprinos Makedonaca u svakodnevnom životu i međunacionalnu toleranciju i razumijevanje u gradu.

Na kraju, potrebno je istaći da je ova manifestacija "Dani makedonske kulture" u Splitu, održana

zahvaljujući velikoj financijskoj potpori Vladinog ureda za nacionalne manjine Republike Hrvatske, grada Splita, Splitsko - dalmatinske županije i Splitske biskupije.

I. Luetić

Uzvanici na "Makedonskoj večeri" u hotelu "Split"

Гоце Делчев:

"Македонија има свои интереси и своја политика. Тие им припаѓаат на сите Македонци. Оној кој што сака да работи на присоединувањето на Македонија кон Бугарија, Грција или Србија, тој може да се смета за добар Бугарин Грк или Србин, но не и за добар Македонец.

МКД “БРАЌА МИЛАДИНОВЦИ” ОСИЕК

НАЈУСПЕШНА ГОДИНА

“Задоволни сме со работата во минатата година и према постигнатите резултати, можам да речам дека е најуспешна година до сега” рече претседателот на Друштвото, Благоја Јовановски на редовното Собрание на МКД “Браќа Миладиновци” одржано на 12 мај 2001 година во салата на градскиот Котар “Горњи град” во Осиек.

Организациски се VI денови на македонската култура во Осиек, III-те денови на браќата Миладиновци во Ѓаково, поставени се неколку изложби, одржани се квалитетни концерти, прикажани се македонски филмови, претставени се нови книги, обележани се македонските национални и државни празници и др.

Посебно активна беше музичката група “Вардарки” која имаше успешни настапи и работеше континуирано преку целата година. Беа организирани настапи на фолклорни ансамбли, музичари, сликари, писатели и други уметници од Македонија.

И оваа година МКД “Браќа Миладиновци” планира богат и занимлив програм. Во Ѓаково ќе се одржат “Четвртите денови на браќата Миладиновци”, Седмите денови на македонската култура во Осиек, изложби, промоции на книги, предавања, концерти, гостувања и сл.

Благоја Јовановски,
претседател на МКД “Браќа
Миладиновци” Осиек

Ќе биде печатена книгата песни од нашиот член Надежда Жагар, ќе организираме гостување на македонски уметници, а посебно ќе се ангажираме на работата на секциите и организирање на дополнителна настава за изучување на македонскиот јазик, историјата и музиката. Ќе организираме и библиотека со македонски книги.

Сé би било полесно да имаме, после седум години чекање, соодветна просторија за работа.

Се надеваме дека наскоро ќе добиеме соодветна просторија, рече Благоја Јовановски.

С. К.

Претседателот на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Илија Христовулов на “VI денови на македонската култура” во Осиек

MAKEDONCI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI
OSUDILI TERORISTIČKI I EKSTREMISTIČKI NAPAD NA MAKEDONIJU

DATA BEZREZERVNA PODRŠKA U OBRANI SUVERENITETA I INTEGRITETA REPUBLIKE MAKEDONIJE

“Mi Makedonci u najvećoj hrvatskoj županiji, Splitsko-dalmatinskoj okupljeni oko MKD “Makedonija” i MPCO “Sveti Naum Ohridski” iz Splita sa velikom strepnjom i strahom u našim srcima pratimo svu situaciju u našoj domovini koja se ne smiruje, već suprotno borbe se rasplinjavaju, stvara se strah, teror, panika među stanovništvom. Osuđujemo svaki rat, jer rat je nešto najstrašnije što se može dogoditi, ostavljajući pustoš, mržnju. On uništava prosperitet i progres za budućnost cijeloga svijeta” - rekla je Ivona Musić Nedelkowska, predsjednica MPCO “Sveti Naum Ohridski” i koordinator MKD “Makedonija” iz Splita, na konferenciji za novinare, na kojoj su sudjelovali čelnici i brojni članovi makedonske zajednice u Splitu.

Istaknuto je kako ovom prilikom više od 3000 Makedonaca koji žive u Splitsko-dalmatinskoj županiji, svojoj drugoj domovini Hrvatskoj, glasno i jasno te najenergičnije osuđuju svaki teroristički i ekstremistički napad nad njihovom napaćenom zemljom Makedonijom. “Tražimo od svih međunarodnih čimbenika alijanse i NATO-a, da odmah energično i bezrezervno dadu potporu

našoj matičnoj domovini a nikako samo verbalnu podršku”.

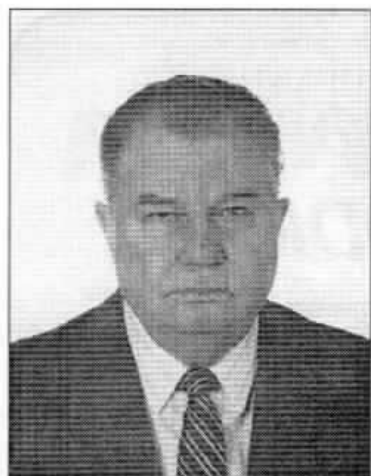
Makedonci iz Splita i cijele Županije, mole sve čimbenike u Europi i svijetu da pravilno sagledaju tko izaziva problem u Makedoniji, tko naoružava teroriste i ekstremiste, i zašto se želi žrtvovati jedna suverena država.

“Mi Makedonci koji živimo u Splitu u Splitsko-dalmatinskoj županiji tražimo da Europska zajednica prozove svakog pojedinačno i da ukaže na one koji podržavaju albanski terorizam i ekstremizam, da ih prestanu naoružavati, i spriječi njihovo djelovanje u interesu mira, koji je zaprijetio Balkanu i ovom djelu Europe” - poručila je Musić Nedelkowska.

Upućena je javna poruka, u kojoj se od UN, Europe i drugih svjetskih čimbenika traži da im se vrati ustavno ime, a ne da Makedoniju nazivaju “Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija”.

Na kraju konferencije, data je bezrezervna podrška predsjedniku Republike Makedonije, Borisu Trajkovskom, Vladi, makedonskom narodu u obrani suvereniteta i integriteta države Republike Makedonije.

I. L.

ПО ПОВОД ДЕСЕТГОДИШНИНАТА ОД
ФОРМИРАЊЕТО НА МАКЕДОНСКОТО
КУЛТУРНО ДРУШТВО "ИЛИНДЕН" ОД РИЕКА
РАЗГОВОР СО:

МИХАЈЛО ДАВЧЕВСКИ

На 13-ти јануари 1991 година во Риека формирано е прво Македонско културно друштво во Хрватска, а на предлог на Иницијативниот одбор во кој бевте и Виe. На Оснивачкото собрание Ве избраа за прв претседател на Друштвото. Ве молам да им се претставите на читателите на "Македонски глас" ?

Јас сум Михајло Давчевски, роден 1935 година во Делишинци, Свети Николе. Во 1950 година го продолжувам школувањето во Крагујевац, па во Сараево и конечно 1953 година во Загреб. Работев во Копривница и воедно вонредно завршив Правен факултет во Загреб. Во 1975 година се доселив во Риека и се вработив во Службата за пензиско и инвалидско осигурување како помошник на директорот, се до 1992 година кога сум и пензиониран .

Дали можете да се сетите на деновите во кои е створено Друштвото ?

Уште во првите денови по доаѓањето во Риека забележив дека има многу Македонци. Меѓу Македонците почесто се слушаше идејата за оснивање на Македонското друштво. Времето и прописите ми се чинеше дека не ни идеа во прилог.

Во летото 1990 година Настески Владо и Ефремов Александар дојдоа кај мене со идејата за формирање на друштвото. Се интересираа дали се општествено-политичките прилики поволни за македонското друштво. Јас како правник, предлогот ме

воодушеви и веднаш се сложив со нив. Организиравме Иницијативен одбор, припревивме документација, Статут, предложивме име на друштвото а мене ме наговорија да бидам претседател.

На Оснивачкото собрание бевме изненадени за големиот интерес и вчленувањето на повеќе од 150 членови. По слудбениот дел, во салата се створи фантастична атмосфера, се заори македонското оро, песната, во лицата на сите присутни се гледаше некакво посебно задоволство и воодушевување а можеа да се забележат и солзи радосници.

На какви потешкотии во почетокот на работата наидуваше Друштвото?

Наидовме на многу потешкотии, немавме просторија за работа, состаноците ги одржувавме во куќите на некој од членовите, за дејноста собиравме доброволни финансиски прилози но сепак имавме добри резултати. Ќе ја споменам само првата организирана "Македонска вечер" на која беа присутни преку 250 души.

Како е прифатено Друштвото во Риека?

Друштвото беше многу добро прифатено, посебно од општинските органи со кои одлично соработувавме. Нарочито кога организиравме хрватско - македонски литературни вечери, првата излодба на д-р Никола Гроздановски и сличните активности. Посебна благодарност им упатувам на Радио Риека "Нови лист" кои се многу заслужни што се слушаше и читаше за нас.

Доаѓате често во клубот "Илинден" и некои од члновите и денес Ве ословуваат со претседател. Како се осекате денес?

Да, јас често доаѓам во нашето друштво и доаѓам на сите приредби и манифестации. Тоа е прилика да се видам со моите Македонци, да слушам македонски збор, песна а и оро да заиграам. Тоа ми значи врска со Македонија, тогаш се враќам во Македонија, ја доживувам.

Тоа што и денес луѓето ме ословуваат со "претседател" е затоа што сум прв претседател и сегашниот претседател секогаш истакнува, кога ме претставува, како прв претседател на Македонците во овој крај. Тоа е точно но со себе носи и старост.

Како денес после десет години ја гледате перспективата на Друштвото?

Сметам дека самото десетгодишно постоење е успех на Друштвото кое само за

себе доста си кажува. Перспектива има, искуството е тука политичката клима во Хрватска према националните малцинства е сè подобра како и односите меѓу Хрватска и Македонија а тоа е гаранција за успех и оптимизам за иднината на Друштвото.

За крај, како Ви поминуваат пензионерските денови?

Ова се мои мирни пензионерски денови. Друштвото, дружењето со Македонците, со пријатели и колеги, складните односи и големото разбирање во семејството ми ги исполнуваат пензионерските денови. Некои посебни ангадмани и активности немам.

На крајот, дозволете ми, да им ја честитам десетгодишнината на членовите на МКД "Илинден" со желба за многу долга успешна работа и добро здравје на сите.

V. Настески

PROGRAM PROSLAVE 10. OBLJETNICE MKD "ILINDEN" RIJEKA

Dragi članovi i prijatelji,
s posebnim zadovoljstvom
pozivamo Vas i Vašu obitelj na

PROSLAVU 10. OBLJETNICE
OSNUTKA

MKD "ILINDEN" – RIJEKA

1991 / 2001

Subota -19. svibnja 2001
u Filodramatici u 18:00 sati

Pozivnica

PROGRAM OBILJEŽAVANJA
10. OBLJETNICE OSNUTKA

Subota 19. svibnja 2001. g.
u Filodramatici , u 18:00 sati

RADNI DIO:

IZBORNA SKUPŠTINA UDRUGE

Inoniranje državnih himni
Republike Hrvatske i Republike Makedonije
u izvedbi lenske klape
"Raspeanu Makedonija"

DNEVNI RED SKUPŠTINE

1. Pozdravna riječ predsjednika Udruge
2. Izbor i imenovanje radnog predsjedništva
3. Izvješće Nadzornog odbora
4. Imenovanje izborne i verifikacione komisije
5. Razrješenje dosadašnjih osoba čiji mandat ističe u Upravnim tijelima te izbor i imenovanje novih osoba u Upravna tijela Udruge i to:
 - Predsjednika Udruge
 - Članova UO
 - Članova NO
 - Članova Suda časti
6. Ustvujanje i verifikacija Plana i programa rada Udruge za 2001. g.
7. Podjela priznanja i zahvala

SVEČANI DIO PROGRAMA
10. OBLJETNICE

"Pozdravni govor predstavnika:
Grada Rijeke i PGŽ"
"Pozdravni govor Veleposlanika RM u RH"
"gsp. mr. Serveta Avziua"

I Dio

Ženska klapa "Raspeanu Makedonija"
MKD "Kreste Misirkov" - Zagreb

- "Pesna vi peam Makedonci"
- "Izlegol Delčev vojvoda"
- "Zemjo Makedonska"
- "Zapej pesna Makedonko"
- "Praša li Tinke majakti"

II Dio

Ženska folklorna skupina MKD "Ilinden"

- "Splet narodnih plesova"
- "Nevestinsko oro"
- "Belo lice ljubam jas"

Zajedničko druženje uz koktel i domijenk

III Dio

Izvođači:

- gđa. Kostadinika Velkovska-Turković
glumica, šansonijerka
članica satiričkog kazališta "Kerempuh"
- gsp. Sotir Spasevski - bariton
solist opere HNK-Zagreb
- gsp. Rađe Manojlović - pijanist
- gsp. Stojan Trajkov - harmonika

1. G. Verdi - "Scena ed aria Renato iz Opere
"Un ballo in maschera"
izvodi Sotir Spasevski-bariton
pratnja na klaviru: Đorđe Manojlović
2. G. Verdi - "Aria Germont" iz Opere
"La Traviata"
izvodi Sotir Spasevski-bariton
pratnja na klaviru: Đorđe Manojlović
3. Ujević / Dedić - "Odlazak"
izvodi: Kostadinika Velkovska - Turković
Pratnja na klaviru: Đorđe Manojlović
4. Krujač / Kabiljo - "Ti si riča"
izvodi: Kostadinika Velkovska- Turković
Pratnja na klaviru Đorđe Manojlović
5. Zajdi , zajdi jasno sonce - narodna
u izvedbi Sotira Spasevskog
6. Parahodot - narodna
U izvedbi Kostadinike Velkovske Turković
7. Jovano Jovanke - narodna
Duet : Velkovska-Spasevski
8. Marika bolna legnala - narodna
U izvedbi Kostadinike Velkovske Turković
9. Lihrida - narodna
U izvedbi Sotira Spasevskog
10. Makedonsko devojče - narodna
Duet: Velkovska - Spasevski

МПЦО СВ. ЗЛАТА МЕГЛЕСКА
ЗАГРЕБ

ГОДИШНО ИЗБОРНО СОБРАНИЕ

На 24 4 2001 во црквата свети Рок се одржа годишното изборно Собрание на МПЦО Св. Злата Меглеска.

Годишниот извештај за работата го прочита претседателот Лазар Тошанов а финансискиот извештај го прочита секретарот Томислав Грујоски.

Во дискусијата зедаа учество Живка Иванец, Томислав Зојчевски, Лазар Тошанов, Александар Арсовски, Вукашин Јовески, Кирило Наќиоски, Никола Илиевски и Томислав Грујоски.

Извештаите беа прифатени едногласно како и двете организацијски одлуки:

1. Бројот на членовите на ЦУ од досега 27 да се намали на 19 членови.
2. Освен претседател да се изберат и три потпретседатели.

Досегашниот претседател Лазар Тошанов поднесе оставка заради приватни причини иако присутните изразија желба да остане, бидејќи две години успешно ја водеше МПЦО.

На состанокот на 2-ри мај 2001 година беа избрани извршните органи на ЦУ. За претседател избран е Трајан Стефановски, дипл. инг. арх., долгогодишен член на ЦУ и еден од оснивателите на првата црковна општина од 8 12 1993 година.

За потпретседател се избрани Стојанка Тежак, Ванчо Царев и Никола Илиевски а за секретар е избран Томислав Грујоски, а негов заменик Татјана Краљ.

За домар на црквата избран е Никола Апостолов.

Томислав Грујоски

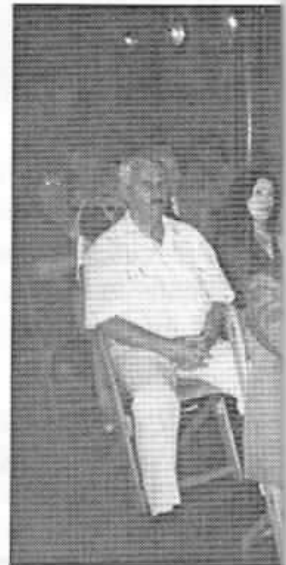
ПРОСЛАВА НА

Во просториите на црквата Св. Марко Кржево
браќа Кирил и Методиј под наслов:

МАКЕДОНС

24 МАЈ ДЕН НА
СЛОВЕНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ
СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ

КѢНИНА ВЪГОРѢ ОГНѢМЪ
ДЕИСКАА, ТАКѢ ПРОИШЕА
ЦРЕСТЪНИИ БЪВЕЩЕТЕ СѢ
ЧѢМЪЖЕ НѢТЕ СѢ РОЖДИША
ТЪО СЪТ НѢВЕЩЕТЕ СЪНѢХЪ
СЪМЪ СЪТИ, БЕЛКО СЪ ПРѢ
БЪТИ, ШКОЛНО НАКА
ГЛАГОЛАШЕ, СЛАГОСЛОВЕН
ГОРЪ И ДЪВЪРЪ НА ПЪДО, И МА
КЪ СЪ СЪНѢН ПРОНАРЕТЕ. С
МЪЖИКИМИ. И ДЪВЪРЪ СЪ
ИНА, И МОИЪ. Х ААД
ХАЖДАШЕА ДЪОМЪ. С
СЪВЪНЪ СЪ ОЦѢ НАШИХЪ
НИМЕА СЪМЪ СЪ РОЖДА
У ОМѢА ДРЕВ
АННА ВЕСЕ
ИХЪ БЪЖИ
СЪ ПЕТА
ИТЪ ДЪ

Дел

Беседа за жи
отец Александар Ш
на неговото високо
дојде и ни донесе к

Посебно во б
браќата Кирил и М

Во другиот де
Загреб со печката
Живка Иванец и м
Качуров.

Пригодни пес

На 27 Мај 20
во чест на солун

Литургијата
Цандовски а во с
а при пеењето м
Стојанка Тежак

ДЕНОТ НА СВЕТИТЕ БРАЌА КИРИЛ И МЕТОДИЈ

Митрополитанскиот МПЦО Св. Злата Мегленска ја организира традиционалната академија по повод Денот на Светите

КА ХРИСТИЈАНСКА ВЕЧЕР

присутните на свеченоста

Пеачката група "Распеана Македонија"

тот и делото на светите браќа одржа протоѓаконот Цандовски, кој за оваа прилика со благослов и одобрение преосвештенство Митрополитот европски Горазд ни подготвила турна и духовна поткрепа.

Својата речта отец Цандовски зборуваше за значењето на денот за ширењето на словенскиот јазик.

Во својата проslавата настапи МКД "Крсте Мисирков" од Скопје, а пеачката група "Распеана Македонија" под водство на госпоѓа Ивана Мисиркова, а пеачката група "Г'га за југ" под водство на Стефко Мисирков.

Во својата речта Стојанка Тежак и Ива Гиговска.

БОГОСЛУЖБА

Во својата речта година во црквата Св. Рок се одржа света литургија по повод на денот на светите браќа Кирил и Методиј.

Во својата речта напредоваше протоѓаконот отец Александар Цандовски, а му помагаше членот на ЦУ Благој Штериев и му помагаа Живка Иванец, Магдалена Булатовска и Ивана Мисиркова.

Т. Грујоски

Стојанка Тежак и "Распеана Македонија"

СВЕЧЕНА ЛИТУРГИЈА НА МАЈЧИН ЈАЗИК

Благодарејќи на соработката и разбирањето на соодветните републички служби на Република Хрватска и Република Македонија, како и Македонската православна црква, со Католичката црква на Хрватите, остварена е можност, Македонците во Пула, како и во другите градови на Истра, во организација на Македонската црквена општина "Свети Јоаким Осоговски", своето литургиско слово, по повод најголемиот христијански празник, Воскресение Христово да го слушаат на мајчин македонски јазик. Загрижени, но и револтирани, со неодамнешните настани во татковината, која да се потсетиме, покрај сите потешкотии и материјални проблеми, искажа големо разбирање, солидарност и хуманост во сместувањето и големата хуманитарна помош кон бегалците, Албанците од Косово, што во времето на тешките воени судирања и егзодусот во тие краишта и самата ја доведоа во критична материјална положба, најмалку верувавме

дека одредени терористички групи, барајќи некои свои политички цели, вака ќе ѝ се одолжат за стореното.

Затоа овој директен глас и пораката на свештеникот Милорад Петрушевски од Скопје, ни влеа мир и спокој во душите, доверба во вистината на победата на светлоста врз темнината и доброто над лошото. По патувањето од 10 и повеќе саати со авион, од Скопје до Загреб, па чекање за врска кон Пула, но преку Задар, дури во 23 саатот отец Милорад пристигна во својата резиденција, во католичкиот свештенички дом "Бетанија", во црквата Свети Павле во Пула, каде боравеше во времето на својот престој во Истра. Веднаш наредниот ден одржа

Парастос на починатата Драгица Бришковска во Ровињ и се сретна со Македонците од овој град.

И во гробовите блиски

При сакралниот обред на гробот на починатиот Ангеле Ангелески во Пула, забележавме, дека и во ваквите прилики, нашите луѓе се блиски и со своите гробови: на починатиот Јаким Јаневски и Славко Ристевски, по насоката на претседателот на Македонската православна црквена општина "Свети Јоаким Осоговски", во Пула Ратко Димовски, воедно и автор на овој напис, во опелото се спомнаа сите починати Македонци.

Ратко Димовски

ВЕЛИГДЕНОТ

Неделата осамна сончева, градот во знак на големиот празник, што во исто време го прославуваат двете најголеми религии: Православието и Католичанството, голема радост и веселба насекаде и само, по себе се наметнува прашањето, што некои православни цркви во Европа го решиле, поминувајќи со празниците од јулианскиот, на грегориански календар. Прашањето не е принципиелно, до толку повеќе, што не сме само ние во дијаспората заговорници на тоа, веќе со економската криза и голем број привремено вработени во странство, овој проблем е по конкретен и повеќе се заострува. Не е мала работа, штом фирмите не работат и работниците имаат слободни платени денови, си одат дома при своите фамилии, а нашите остануваат и чекаат да

ги одработаат 13 дена разлика, да ползуваат неплатен одмор, или дел од годишниот, ако сакаат радоста да ја поделат со своите најблиски.

Застанавме со отец Милорад Петрушевски, пред старата мошне убава црква "Света Марија Формоза", која по својот изглед мошне и прилега на нашата вообичаена македонска архитектура. Оние, кои ова не го знаат, ја наречуваат пагански храм, немајќи при тоа претстава за како вредна градба зборуваат и се восхитуваме на убавината со која плени, но литургијата ни е закажана во 9 саатот во црквата на самостанот "Свети Франьо", на Стари Град, голема и убава камена градба од XVI век. Во неа благодаревно на добрината и милоста на франчевачкиот фратер, мошне популарен граѓанин на Пула,

Фра Гуро, Македонците веќе трета година за редум ги прославуваат своите најголеми празници.

Поучени од поранешните празници очекувавме помалку верници, но бројноста нивна мошне не изненади. Најпрвин свештеникот ја посвети сликата "Преображение", која за конкурсот на Македонската православна црквена општина "Свети Јоаким Осоговски" од Пула, ја изработи академскиот сликар Драган Живковиќ. Во параметрите на соодветната икона од XII век како предлог, му се даде одредена авторска ширина на неговата креативна замисла и изведба, што овој мошне добро ја изведе и оправда. Со ова нашата Православна црквена општина воведо уште една димензија на презентирање, па дури и развивање на духовното и културното богатство на нашиот народ и околината во која живееме.

Во молитвите на свечената литургија, пеење на велигденските песни и радоста ни поминуваше неделниот ден, кога го испративме свештеникот, отецот Милорад за Риека, да им ја препуштиме радоста на овие денови и на нашите пријатели од тој голем град, собрани во друштвото "Илинден", а како поминале? Самите нека се пофалат.

Р. Димовски

КАЈ ТРИТЕ МАЛИ МАКЕДОНЧИЊА

Со голема радост, отецот Милорад Петрушевски, во својот дом во сабота на 14 април во Пореч го пречекаа, Љубинка и Зоран Петровски, со своите три близначиња: Антонио, Антона и Анита, стари 10 месеци, на кои крштемката им беше пред два месеца во Штип, а сега, свештеникот им ја посвети куќата. Во Лантерна го посетивме домот на Лазо Илиевски, а во Каштелир, на Марика и Митко Златкови, со секој од нив нова непосредна радост, во пресрет на најголемиот христијански празник **ВЕЛИГДЕНОТ!**

По посетата на домовите, на Македонците во Пула, во организација на Македонското културно друштво "Кочо Рацин", и Македонската православна црквена општина "Свети Јоаким Осоговски", верниците, како и другите Македонци и членови на друштвото, можеа поблиску да се запознаат со актуелниот момент на Христијанството во Македонија на трибината, која во петокот се одржа во Пула, со почеток во 19 саатот на таа тема, а потраја до доцна навечер. Во разговорот со отецот Милорад Петрушевски, слушателите поставија низа конкретни прашања од областа на религијата, практичните духовни постапки, традиционалните однесувања и адеци. Беше размотрано прашањето на појавата и егзистирањето на различните религијски групи и секти, кои со својот развој, нормално ги носат новонастанатите демократски односи во републиката. За оваа прилика со оглед на постот, знаењата и можностите, жените се искажаа, па масите заличја со голем и разновиден избор на јадења и специјалитети. Еве оче, внимававме сè да приготвиме според деновите на постот, го покани свештеникот претседателката на Македонското културно друштво "Кочо Рацин" од Пула Славица Сагадин асортиман сведен под зборовите: "Што дал Господ" - "Драги верници, едно ќе ви речам: Не е само гревот во мрсењето, оти помалку грев влегува во човекот со храната, одошто излегува од устата, нетрпението, неслогата, карањата кодошењето на блискиот најголем со божји грев", така попот Милорад ја нагласи слогата и единството како битен фактор на животот.

Р. Димовски

MAKEDONCI U SPLITU OBILJEŽILI USKRSNUĆE GOSPODINOVO

Makedonska pravoslavna crkvena općina "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, organizirala je i ove godine za vjernike Makedonske pravoslavne crkve blagdansku svečanost - uskrsnuće Gospodinovo.

Premda svetkovina Uskrs je ove godine u svim kršćanskim crkvama proslavljena u istu nedjelju, vjerski obred je, zbog nedostataka svećenika, odgođen za jedan dan. Uskrsnu službu je u ponedjeljak 16. travnja predvodio u Crkvi Časnih sestara Službenice Milosrđa Ančele, protastavrofor g. Eco Jovanovski, izaslanik MPC i poglavara arhiepiskopa Ohridsko-makedonskog g. Stefana. Liturgijsko slavlje je posvećeno u sjećanju na nedavno poginule makedonske branitelje i miru za matičnu domovinu Republiku Makedoniju.

Izaslanik arhiepiskopa g. Stefan, protastavrofor g. Jovanovski je pročitao Uskrsnu poslanicu.

Ivica Luetić

ВИСОКИ МАКЕДОНСКИ ПРИЗНАНИЈА

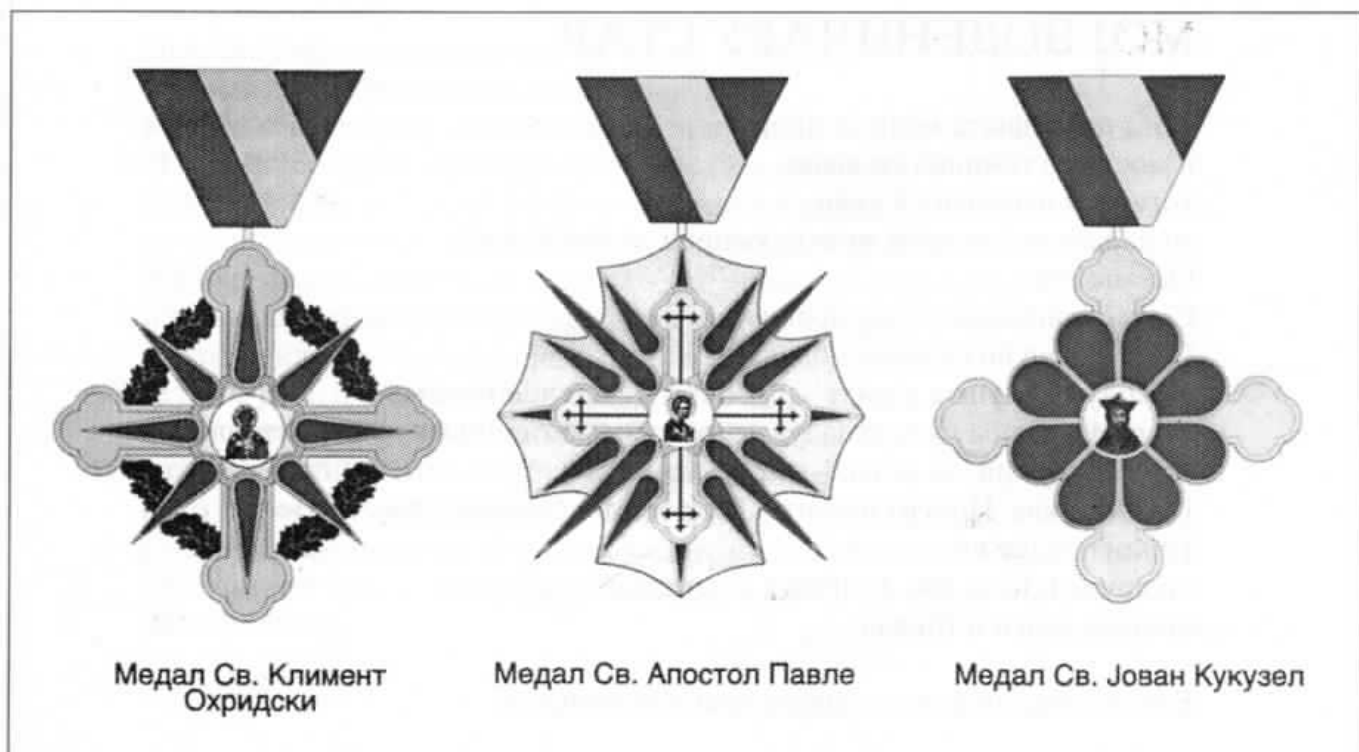
На предлог на Заедницата на Македонците во Република Хрватска, Агенцијата за иселеништво на Република Македонија им додели високи македонски признанија - медали "Св. Климент Охридски" на проф. д-р Борислав Павловски и постхумно на проф. д-р Петар Кепевски и проф. д-р Тома Прошев.

Ова највисоко признание се доделува во знак на благодарност за сè што направиле за Зедницата, за повеќекратната корисна мисија во зачувување и негување на македонско-хрватската литература, јазик, писмо и култура како и за голем придонес за целокупниот развoток на пријателските односи меѓу Македонија и Хрватска.

Свеченото врачување на овие високи признанија ќе биде на денот на прославата на десетгодишнината од

оснивањето на Заедницата на Македонците во Република Хрватска во Загреб.

За дејноста на овие лауерати ќе пишуваме поопширно по одржаната свеченост.

СЛАВКО МИХАЛИЌ**МАЈСТОРЕ, УГАСНИ ЈА СВЕЌАТА**

Мајсторе, угасни ја свеќата, дојдоа сериозни времиња.
Подобро ноќе број ѕвезди, воздивнувај за младоста.
Твоите непослушни зборови би можело да ги прегризат врвците.

Сади в бавча кромид, цепи дрва, суредувај го таванот.
Поарно никој да не ги види твоите очи полни со чудење.
Таков е твојот занает: ништо не смееш да премолчиш.

Не успееш ли да издржиш и една ноќ повторно го земеш перото,
мајсторе, биди разумен, не занимавај се со пророштва.
Обиди се да ги запишеш имињата на ѕвездите.

Сериозни се времињата, никому ништо не се проштава.
Само кловновите знаат како може да се извлечеш:
плачат кога им се смее и се смеат кога плач
им го разорува лицето.

Цирих, октомври 1973.

ТОМИЧИЌ ЗЛАТКО**МОЈ ВОДЕНИЧАРУ СТАР**

Кога последната кола ќе пројде
и мостот в темнина се завие,
тогаш ти влегуваш в куќи
со нарамник суварки, нозете уморни да ти ги згрее.
Остана сам.
Се насмевнуваш: толку вреќи.
Се качуваш по скалите полека,
а околу тебе уште шумат запрените воденични камења.
Во својата соба луле запалуваш, задоволно ги помазнуваш мустаците
и погледнуваш, по обичај, низ прозорците:
Шуми Драва. Црнеат шумите. Ветрот есенски дува од сечиштето.
Никој повеќе нема да дојде
по друмот, што, еве, го изора, и денеска:
опинци, коњи и тркала.

Блескоти во ноќта калливата трага од колцата.

АНТЕ СТАМАК**СВЕЗДА ЖАЛОСТИНКА**

Тоа жалосна насмевка, свездо
лелее тажно над водата

Златните дни зад нас се
Кратка беше свечаноста
Само за момент на среќната градба
би светнале ситните зрнца
на некоја силна светлина

Не се гасиш, само таговно мафташ
доцна Свездо Жалостинко.

ЗВОНКО КОВАЧ**ЈА ГЛЕДАМ СВОЈАТА СЕНКА НА
ПОВРШИНАТА НА СПРОТИВНИОТ СИД**

Денеска сме, токму попладне, сонцето и јас сами
во собата; се допираме со лицето и рацете,
како да сме стварни, сосема блиски пријатели.
И молчине мудро, мислејќи на светлината како една
трајна смисла: ја гледам својата сенка на површината на спротивниот сид,
со сенката на книгите, на масата, и неподвижен сум.
Му пуштам на сонцето да молчи со далечните пространства
и тајни, што ги знае: и тоа навистина молчи, и свети,
еднакво, како само во тишините да се може
сè да се рече и сè да се дознае. Мудроста на сонцето,
попладневното, во собата, блиска е и драга:
и сите реченици, сите мисли сме ги заборавиле,
како сме се сретнале, зашто нашата љубов е трајна и тиха:
а нашето пријателство без обврски и услови -
- на сонцето му е да биде и на мене е да сум.
Занесен и благ.

ЈАКША ФИАМЕНГО

ЛУЛКА ОД КИПАРИС

Може ли сето ова да се повтори
може ли со подобра мудрост, на поправеден начин
може ли сенката да се врати во светлината

Кои дотрчале можат ли кон првите чекори
што бара морето в капа, што планината в зрно прав
може ли нешто да се спаси со помало

Да се почувствува одот, да се осуети исходот
на здивот да му се потврди воздивот, воздухот со дух да се насели
да се опростори, овремени
може ли

Стварност, од непотрошливи билки, дрвја
може ли добриот оној столар да изгради мера
за сечија употреба
може ли коработ да го дофати крајот
може ли да се викне во ветерот

Влагата потполна и маската на благословот
преостануваат од сите подобри науми
полусветлината не раскинува со тајни

Како оној мудар машиновозач по зададен пат
може ли да се упати механизмот на цветањето и по цветањето
во чија корист да се исполни онаа дивна хемија на радоста

Може ли најпосле
како што тоа го чини оној човек на крајот на градот
од кипарис да се изделка лулка
може ли нешто да се забави, оспори со сон

Со искриште* во икриште**
може ли

* Искриште - каде што се создава искрата (заб.прев.).

** Икриште - каде што се создава икрата (заб.прев.).

МИЛЕ ПЕШОРДА

ARS POETICA

1.

Единството е Многугласје.

2.

Во Книгата отсекаде се слеваат зборови: поетот е
ружа море поезија. Паспоред делка молњата.

3.

Маргарита цимол и ги заведува младичите во провинцијата, галебот
се залетува во некоја трошна куќа и, еве, детето ита
кон морската шир - јазикот бара куќа.

4.

Ви го најавувам, поглавари, стоглавото животно,
смртоносната страст на жените, бунтот на стрелките, гневот
на Работникот.

5.

Им најавувам поплава на препродавачите на безнадежност, кои ни
весници не умеат да прочитат и свечено да се закенкаат.

6.

Им најавувам ништожество на оние кои ги чешлаат коските на Иван
Горан Ковачиќ и не им даваат да сонуваат во убавината на своето
небо.

7.

Умирам во китката смилони, воскреснувам во Рана.

8.

Радувај се, придружничке моја, земјата на нашиот јазик ја бацува
море: и телото создава школка за тајни угризи.

9.

Многугласјето е Единство, кое не трпи закони, кое
постојано се воспоставува според мерата на слободата во оваа зграда
на сенеж - додека илјадагодишните самовили ги приспиваат децата, додека
чекаат поскоци по нашите прозорци.

10.

Поезијата е моја светилка што ги означува просторот на темнината;
рака осветлена во таинствено ткаење.

ЗОРИЦА РАДАКОВИЌ

СЕ ЗАЉУБИЛА ВО ПСИХИЈАТАРОТ

Немојте да ми прикажувате за нивните добри страни!
По сè што сторивме за нив, очекував барем поддршка.
Разочарани сме, па да.
Сега нас и тие таму не оцрнуваат. Дека премногу сме барале. Дека
сме ја издигнале нашата работа на пиедестал не водејќи сметка за стварноста.
Така говори Друштвото за одбрана на нападот и одбраната.
По паузата истите
ја напаѓаат девојката која ѝ пишува писмо на психологот.
Во писмото на девојката стои: поради депресија
мојот лекар ме упати на психијатар.
Веќе од првата посета сфатив дека во него смртно сум се заљубила.
Нему можев сè да му поверам, тој стана моја сламка на спасот,
моја сигурност и потпор во животот. Тој ме разбира,
уживам во отвореноста на нашите разговори, во тоа што
не морам и не сакам ништо да му скривам. Но,
зошто тој и по три месеци не сфаќа дека го љубам?
Будало, ѝ велат тие, ѝ го палат писмото,
зарем не сфаќаш дека си измамена? Земи си ја назад депресијата,
трчи дома.
Ако некој те следи, премини ја улицата.
Продолжи ли да оди по тебе, повтори ја постапката.
Ако ни тогаш не се ослободиш од оној што те следи,
тргни веднаш кон осветленото јавно место, бифето.
И викни ја полицијата.

МИЌАНОВИЌ МИРО

ПСАЛМА, ПОЈ НА ТЕМНИОТ АНЃЕЛ

Јас само знам дека на местото
каде што гола влезе во празната
соба и рече не е добро
да се занимаваш со морето, сега растат
катедрали и громови,
музика и планини.

БОРИВОЈ РАДАКОВИЌ**ПАСИЈА**

Топло е во тебе. Твојот јазик говори со допирот
И од мене прави Збор. Сега значам.
Растам, се дигам. Ме вшмукуваш во вителот
На својот здив и тело. Се жарам, зрачам

Во ладникавата соба. Ти си творец на мојата судбина.
Барем сега. Те гледаме твојот пес и јас.
Понираш со лицето, ме голташ во своите длабочини.
Ние двајцата бревтаме. Страст, напон, пасија.

Стисок и движење на раката. Сега имам Облик.
Тогаш ме повлекуваат твоите усни:
Песот залајува, мене ми се оттргнува извик.

Потем во телото нешто ми се згуснува
И шикнува. Ме сече низ р'бетниот мозок до темето.
Песот р'жи, јас ти ја бакнувам устата полна со семе.

Превод од хрватски:

Доц. д-р. сц. Августина Гулеска Хајдиќ е родена на 05-ти август во 1949-та година во Гостивар, Република Македонија. Основно училиште, гимназија и Филозофски факултет (денеска: Филолошки факултет "Блаже Конески") завршува во Скопје. Од 1982-та живее во Задар, Република Хрватска и работи како доцент по македонски јазик и книжевност на Отсекот за хрватски јазик и книжевност (кroatистика) при истиот факултет. Ангажирана е во наставна, научна и преведувачка дејност.

СЕДЕНКА

Во просториите на МКД "КРСТЕ МИСИРКОВ" од Загреб на 20 04 2001 год. во присуство на поканетите гости, се одржа реконструкција на македонскиот обичај *Седенка*.

Тоа, всушност беше и планирано во програмата на работа на секцијата за народни ракотворби - "*Везилка*" во оваа година, а во реализацијата учество зедеа и членовите на: "*Распеана Македонија*", "*Тга за југ*" и "*Оро*".

Но, да се потсетиме за каков обичај станува збор!

СЕДЕНКА е обичај кој најчесто се одржувал во есен или во зимските денови кога работите по полето се намалувале, па така девојките (момите) можеле повеќе време да посветат за припремање на својот мираз (*руба*, *чеиз*). Освен во селските, тој обичај бил застапен и во некои градски средини (на пример во Радовиш).

Обично, една домаќинка, поканувала неколку моми да дојдат кај неа една вечер на

Седенка. Момите доаѓале во таа куќа во одреденото време, а секоја од нив си носела нешто за рачна работа. Најчесто тоа било нешто за везење, па на тие средби тие меѓу себе си разменуваале некои модели (*мустри*) за везење. Од друга страна пак,

ергените веќе на свој начин (обично преку некоја мома) дознавале каде има *Седенка*, и непоканети доаѓале во таа куќа и секогаш биле добродојдени. Тоа била уште една прилика да се сретнат младите, па понекогаш се случувало некоја мома и ерген да се заљубат токму на некоја од *седенките*.

Домаќинката се трудела што подобро да ѝ угости дојдените, а во таа прилика за *добродојде* обично го послужувала најубавото слатко од грозје или смокви.

Покрај работата, на *седенките* се водел разговор за новостите, се кажувале приказни или гатанки, се играле некои игри како на пример играта "*Скриен прстен*", се пеело, а понекогаш и оро се виело.

Апка Рабузин

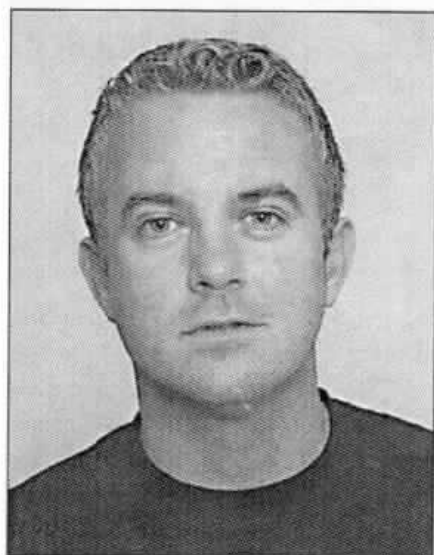
За тој обичај има испеано и народна песна:
Седенка се збира

Седенка се збира, мама не ме пушта.
Мама не ме пушта на седенка да идам,
на седенка да идам, с либе да се видам.

.....

СЕНДВИЧ - БАР НА САШО ЃОРЃИЈОСКИ

На главната улица од Ровињ, Карера, сместен покрај другите дуќанчиња се наоѓа *Сендвич-бар на Сашо*. Уште да помине инспекцијата и на маките ќе дојде крај.

Според тоа што кажува тој млад човек, наследил многу проблеми од претходниот сопственик кој што имал слаткарница.

Но сега сето тоа е минато. А беше многу тешко.

Сашо е Прилепчанин, оженет со Магда од Ровињ.

Имаат два сина од девет и четири години. Се викаат Самуел и Димитрија.

Дошол од Прилеп пред петнаесет години.

Тука ја запознал Магда. И што да должиме?

Тука е среќен брак со две деца.

И ние како и тој се надеваме дека *Сендвич-бар на Сашо* успешно ќе работи, што му од срце посакуваме.

Лидија Димовска

СВИЈЕТ U ЗАРУЌКУ ISTRE ЦВЕТ НА РЕВЕРОТ НА ИСТРА

Makedonsko kulturno društvo Istarske županije "Kočo Racin" - Pula
Македонското културно друштво на Истарска жупанијата "Кочо Рацин" - Пула

НАДЕЖДА
ЖАГАР

Патоказни песни

Надежда род. Атанасова Жагар родена е во Битола.

Почнува да пишува песни од дванаестата година. Членува во литературната секција во Основното училиште “Гоце Делчев” во Битола. Со литературната секција, како млад поет, гостува во Прилеп, Велес, Скопје и други места. Првата печатена песна е ПЕСНАТА НА ЕЗЕРОТО, кога имала 15 години. Со доаѓањето во Осиек во 1966 година, продолжува да пишува и објавува песни во списанието “Македонски глас” и настапува на програмите што ги организира Македонското културно друштво “Браќа Миладиновци” од Осиек.

Неколку нејзини песни (*Оро, Патоказна звезда и Песна*), Јанко Поповски ги има компонирано а во изведба на Милка Маѓариќ и вокалната група “ВАРДАРКИ” членови на Македонското културно друштво од Осиек.

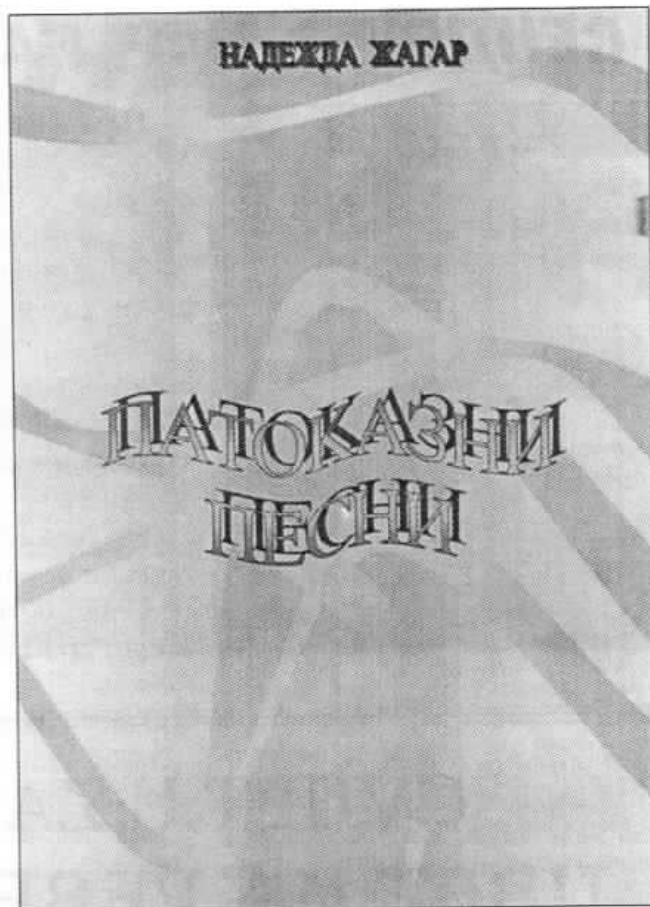
Во стихозбирката *Патоказни песни* се зборува за копнежот, за младоста, љубовта, тагата за родниот крај, езерото, пролетта, цветовите, за убавото...

Песните се исполнети со силни чувства и изблик на љубов кон татковината, луѓето, убавото и реалното.

Надежда Жагар е активен член на Друштвото, и понатаму пишува песни на македонски и хрватски јазик.

“Убавините на моите песни се искрени осеќаи на мојата душа што им ги подарувам на секој добар човек и добра душа” - вели Надежда Жагар.

Б. Ј.

МАКЕДОНИЈО, ТАТКОВИНО МОЈА

Во тебе се родив,
во тебе проодив,
во тебе љубов водев,
со тебе се гордеев.

Татковино моја си ти
бунар солзи ми испи,
по улиците ги изли
за тебе во мисли.

Душата многу ме боли
и не моде да преболи,
рацете ми останаа голи
не модат да те обгрлат.

Сеуште сум ти верна,
но многу делна,
сега си ми помила
со убавината најсилна.

Македонијо, татковино моја
ти си гордост моја, а јас твоја,
те сакам како мајка своја
Македонијо, татковино моја.

ЛИДИЈА ДИМОВСКА

ГОРЧЛИВА ЧАША

Радост ќе се врати
во лицата наши.
Ни еден Македонец
од вас не се плаши.

Татковина наша
нема да се дели.
Секој Македонец
тоа ви го вели.

Со крв ќе ја браниме
родната наша.
Се прелила веќе
горчливата чаша.

Лидија Димовска
Ровињ

МАКЕДОНСКО ОРО

Млади моми фатете се!
Стапки, стапки редете се!
Заиграјте наше оро македонско.
Зурли нека екнат, тапани нека затропаат.
И момчиња фатете се!
Песна, песна да се чуе.
Ние сме Македонци,
распеани, играорни.
Дајте ми песна македонска;
солза низ лице да потече;
солза за татковината.
Поглед да се насочи кон далечините;
кон татковината.
Кон Македонија.
Само една желба во срцето носам:
Во Македонија да се вратам
и тука да умрам.

Лидија Димовска
Ровињ

МАКЕДОНСКА ЛИРА

Бидејќи во секој број на ревијата "Македонија" се објавуваат песни од поети од иселеништвото, секоја година ќе се наградува по една објавена песна од поет иселеник која ќе биде носител на наградата **Македонска лира**.

Жири комисијата за наградување ќе ги разгледува само песните за возрасни од иселеници објавувани во ревијата "Македонија", почнувајќи од бројот 590 па заклучно со број 602, односно од 15 Јануари 2001 па до 16 јули 2001 година. Песните треба да се отчукани на машина за пишување или компјутер на македонски јазик и да не се дотогаш објавувани. Одлука за наградата **Македонска лира** ќе биде објавена на 31 јули 2001 година, а наградата ќе биде доделена на **Литературната иселеничка средба** што ќе се одржи во првата половина на месец август 2001 година во Друштвото на писателите на Македонија.

Доколку условите го дозволуваат тоа и доколку постојат можности да се реализира, Агенцијата за иселеништво ќе организира **Иселенички литературен караван** низ неколку градови во Македонија во кој ќе земат учество добитниците на наградите **Македонска веда**, **Македонска лира** и **Иселеничко перо** како и гости од Друштвото на писателите на Македонија.

Сите вие, драги наши иселеници, потекнувате од земја на писменост и земја во која се родиле првите писма и во која се создал неповторлив фолклор на кој му се воодушевува светот, а тие традиции кај Македонците се пренесувале и се пренесуваат и генетски и преку усните и писмени традиции. Според тоа, поводи и предиспозиции имате, ревијата "Македонија" е расположена за соработка, а особено за стимулирање на талентираните. Македонците отсекогаш имале и во нив секогаш тлеел и тлее талентот за пеење и поезија и затоа, перата в раце и да се читаме и гледаме, а сето тоа во име на љубовта кон Вас и кон нашата и Ваша Македонија- татковина на кротки луѓе со ретка дарба, луѓе со голем културен и духовен влог во темелите на оваа цивилизација.

Значи, ние ги очекуваме Вашите творби и книги, а Вие наградите.

Детска везилка

Зоран се врати од училиште нервозен. Ја фрли чантата и почна да шета низ собата. Дедо му се правеше дека не го гледа.

Зоран почна побрзо да оди натаму-наваму низ собата, а дедото продолжи да чита книга.

Но, кога внукот почна тешко да воздивнува, праша:

– Што те мачи, внуче?

– Ме мачат Кирил и Методија – одговори внукот.

– Браќата од соседната зграда?! – се зачуди дедото.

– Не тие браќа. Солунските браќа – Кирил и Методија дедо! Не ги знаеш. Живееле во девет-тиот век и ја измислиле азбуката. Да не го стореле тоа, сега не би постоеле училишта! – се лутеше внукот.

– Е, ее... внуче! Колку малку знаеш ти за азбуката! – се насмеа дедото.

– За азбуката знам сè. Еве, слушај: нашата азбука се вика кирилица, ја измислиле Солунските браќа и има 31 буква. Секоја буква заменува одреден глас во говорот – изрецитира Зоран.

– Тоа е мал дел од она што треба да се знае – рече дедото, и се поднакашла, па продолжи:

– Луѓето, внучко отсекогаш чувствувале потреба да ги пренесат мислите еден на друг, или да остават порака. Во почетокот користеле цртежи, што ги цртале на поголеми камења или на карпи, во пештери. Неколку елени нацртано, значело: „тука има богато ловиште на елени“. Тоа писмо е наречено – **сликовно писмо**. Подоцна, сликата почнала да претставува идеја за предметот што сака да се нацрта. Така, нацртани нозе, значело – „оди“. Тоа писмо е наречено –

„**идеографско**“, или „**појмовно**“ писмо. Но, цртежите секој ги читал на свој начин. Нацртаните нозе можеле да значат „човек“, „оди“, „нозе“, „бегај“. Затоа се појавило **слоговото писмо**, каде слика заменува одреден слог во зборот. Пример – нацртаниот бор го заменува слогот „бор“, секаде каде што ќе се јавел.

– Што цртале кога сакале да пренесат некоја желба? Што цртале, ако сакале да го прикажат она што е невидливо – ден, ноќ, страв, лутина? – се замисли Зоран.

– И луѓето во минатото си го поставувале тоа прашање. Така старите Вавилонци, Кинези и Египќани, покрај слогот додавале знаци кои ги заменуваат звуците што не можат да се претстават со слог. Следејќи го нивниот пример, жителите на источниот брег на Средоземното Море, пред 3 500 години, почнале да користат исти знаци за исти звуци – секаде каде што се јавувале.

Така настанала азбуката. Со нејзиното усовршување, се дошло до денешната **латница**.

– И ние учевме латиница. Раскажи ми за кирилицата – се заинтересира внукот.

– Во 826 година, во семејството на угледниот Солунчанин Лав и жена му Марија, се родило машко дете кое го крстиле Константин. Детето уште од мали нозе покажало голема љубов кон книгата и науката. Се школувал во Цариград. Константин се истакнал со своето образование и талент. Одлично говорел неколку јазици. Работел како библиотекар во Патријаршката библиотека, подоцна преминал за учител по филозофија. Потоа

КОЈ ЈА СОЗДАЛ АЗБУКАТА

го сменил името во Кирил, па со постариот брат Методиј, работеле како учители во Моравија. За да можат да проповедаат на словенски јазик, измислиле азбука која ја нарекле – „глаголица“, а книгите ги превеле на јазикот на македонските словени, кој што станал книжевен јазик за сите Словени.

– Значи, македонскиот јазик е првиот книжевен јазик кај Словените! – кликна радосно Зоран.

– Така е. По нивната смрт, германските свештеници започнале немилосредно да ги прогонуваат учениците на Солунските браќа. Некои од нив биле убиени, некои затворени, а голем број од нив се распрсале на сите страни низ светот. Климент, Наум и Ангелариј, се вратиле во својата татковина и го продолжиле патот по кој тргнале нивните учители. Свети Климент, ја упростил азбуката и ја нарекол „кирилица“, во чест на својот учител Кирил – заврши дедото.

Зоран, задоволен од раскажаното, го бакна деда си, ја зеде чантата и влезе во собата.

– Македонскиот јазик бил првиот книжевен јазик кај Словените – рече гордо, листајќи ја читанката.

Л. Петрушевска

ТРОФЕИТЕ ВО БРАКОТ

Од секогаш кај нас мажот бил повеќе привилегиран во бракот. Тој бил над жената не само во "оние" работи, туку и во сè друго. Барем така му се чинело на т.н. "глава на семејството". А како таа привилегија на мажот изгледала во реалноста, тоа е сосема друга приказна.

Поточно, за да избегаат од дома, многу мажи си наоѓаат изговор низ разните спортови, како што се фудбалот, ловот, риболовот и слично. И како што е ред, тие по спортувањето дома носат по некој трофеј како доказ пред својата поубава половина дека не биле во "ловење" на работи што во бракот се строго забранети.

Така и мојот пријател Тасе отишол во лов, па од таму на жената ѝ

донел трофеј од елен, и тоа токму неговата глава со роговите! Тогаш Тасевица реагира доста чудно и му рекла на својот верен сопруг:

-А бре, Тасе! Го гледам еленов и си мислам колку сте си и двајцата слични! Премногу сте горди на себе и на својот изглед, а да не гледате што се случува околу вас!

Дури тогаш Тасе ја сфатил пораката на својата домаќинка. Почнал сè помалку да бега од дома, за да не биде како препарираниот елен, горд на себе но со огромни рогови на главата! А главата на еленот за секој случај ја поставил на највидното место во куќата за да го потсетува на тоа какви сè трофеи може да се "спечалат" во бракот.

Иван Русјаков

ДОЖД

Жената, лута како препеченица,
му се обраќа на пијаниот сопруг:

-Затвори го прозорецот,
гледаш дека врне дожд!

-А, хик, мислиш ли ако го затворам -
дека ќе престане да врне!

**ОПТИМИСТОТ И КОГА ТОНЕ,
ТОНЕ ВО ВИСОЧИНА!**
(З.М.)

**И ЈАС СУМ ВЕГЕТАРИЈАНЕЦИ
НА ПЕЧЕНОТО МЕСО МУ СТАВАМ
ВЕГЕТА!**
(В.К.)

**КОГА И ЗИДОВИТЕ ДОБИВААТ УШИ,
НАРОДОТ ЗАНЕМУВА!**
(Ј.М.)

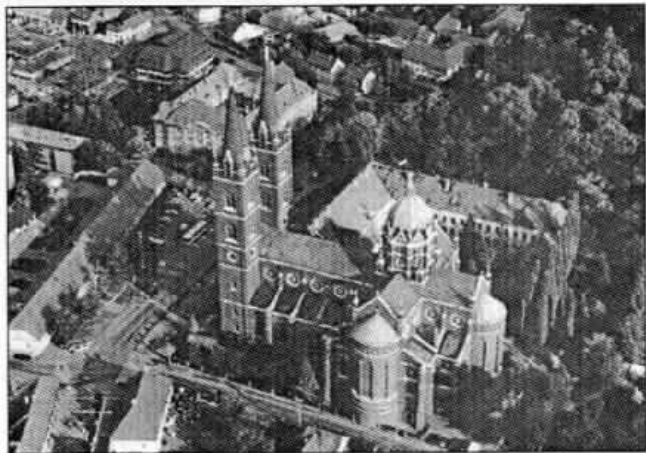
ПЛУКАЊЕ

Плукањето не е така едноставна работа како што се чини на прв поглед. Треба да се знае кога, како и каде да се плука. Професионалните плукачи не им пречи да плукаат и таму каде порано лижеле, ако од тоа можат да извлечат некоја полза! Плукачите пак кои се аматери, плукаат обично на сите извори на своите секојдневни проблеми без надеж дека со плукањето ќе се офајдат.

Еден плукач аматер кој сакаше да остане анонимен, ме посветува да не плукам наспроти ветар, оти во тој случај ќе се испоплукам самиот себе!

Д.Е.Лешниковски

ĐAKOVO BISKUPSKI GRAD - TURISTIČKO SRCE SLAVONIJE

Zadovoljstvo nam je što Vam možemo poželjeti dobrodošlicu u srce Slavonije, grad biskupa Strossmayera i Mandića, književnika Tordinca i Botića, slikara Tišova i Tomerlina, ali i grad u kojem se svake godine od 1967. godine održavaju Đakovački vezovi, ponos Đakova i Đakovštine, najveća turističko-folklorna manifestacija u ovom dijelu Hrvatske, koja je odavno prerasla lokalne okvire i postala međunarodnom. S ponosom kažemo da smo u ovoj mega-manifestaciji objedinili tri tradicije ovoga kraja: tradiciju folklora, uzgovja konja i gastronomije.

Grad Đakovo (područje naseljeno prije 5000 godina), sa svojom novijom 760-godišnjom bogatom poviješću Vas pozivaju u posjetu tijekom cijele godine.

Bogatom gastronomskom ponudom, uz nezaobilazni đakovački kulin i đakovačka vina, sigurno ćete biti zadovoljni. Ako želite vidjeti nešto od naših znamenitosti, potsjetit ćemo Vas samo na neke:

Katedrala bazilika Sv. Petra, pozantija po imenu svoga graditelja đakovačkog biskupa i hrvatskog mecene J. J. Strossmayera, kao Strossmayerova katedrala, kako kažu, najljepša između Beča i Istambula, oduševit će Vas svojom ljepotom, jednako Vašim prvim dolaskom, kao i svakim slijedećim.

Njezinih sedam bogato ukrašenih oltara, brojni kipovi, reljefi i fresko slike poznatih majstora onoga vremena neće Vas ostaviti ravnodušnim. Ispod katedrale je kripta, a u dvorištu biskupskog dvora

ostaci zidina iz XIV stoljeća. Izlaskom iz katedrale na Strossmayerov trg okružen biskupskim kurijama i Sjemeništem, pogled Vas vodi na obližnji Strossmayerov park, s pozornicom na kojoj se održavaju priredbe Đakovačkih vezova, a ako krenete od katedrale pješačkom zonom - korzom (XVIII. i XIX. stoljeće) doći ćete do crkve Svih Svetih iz XVI. stoljeća.

Ljubitelji konja posjetit će Državnu ergelu lipicanaca koja je ovdje osnovana 1506. godine, iako tradicija uzgoja konja datira još iz vremena dolaska prvih biskupa u Đakovo.

U Đakovu se vjenčao kralj Tvrtko sa bugarskom princezom Doroteom, posjećivali ga vladari i vlastela, a 1972. i engleska kraljica Elizabeta II.

Dođite i Vi i provjerite zašto!

Gostoljubivim đakovčanima bit ćete uvijek dragi gost.

Tekst: Zvonko Vugrinović

СТРУГА

Струга, вечен град на поезијата и поетските мостови, расположен е на брегот на најубавото и едно од најстарите езера во светот - Охридското езеро. Градот е познат од дамнешни времиња како антички град "Енхалон", со своите природни реткости, убавината и културно богатство што допира од праисторијата. Престојот и одморот во Струга се чудесно и неповторливо доживување.

Вистинскиот бисер - Езерото и кристалната сина вода на реката Црн Дрин претставуваат предизвик за вљубениците во природата, која само во Струга може да се доживее.

Наша искрена желба е да Ви го претставиме овој бисер на мостови со извонредни природни географски одлики и со континентална клима: Околу осумдесет сончеви летни денови, вистински рај за оние што сакаат место за искрено, топло, човеково добредојде и дружење.

Мостовите на Дрим

Куката на Миладиновци

Центарот - Чаршијата

Калишта

*Специјалистички
од домашној
огниште*

ПРЖЕНА ПОЛНЕТА РИБА

Потребен материјал:

средно голема риба (може шаран), една главица кромид, 100 грама ориз, масло, магдонос, црвен и црн пипер, брашно и сок од лимон.

Исчистете ја рибата од лушките, извадете ја внатрешницата, посолете ја и оставете ја настрана.

Испржете го добро на масло ситно исечениот кромид и додајте го оризот – обарен во солена вода. Пропржете ги заедно уште малку и додајте малку ситно исечен магдонос, црн пипер, црвен пипер (на врвот од ножот) и сок од лимон. Наполнете ја рибата со овој полнеж, сошијте ја со конец, извалкајте ја во брашно и печете ја во врело масло во рерна.

Вака приготвена може да се служи со гарнир, салата или лимон.

РАВАНИЈА БЕЗ ЈАЈЦА

Потребен материјал:

една мера маст или масло, една мера шеќер, две мери вода и брашно по потреба, (тестото да е меко).

Маста или маслото, шеќерот и водата ставете ги да зовријат на огин. Кога ќе зовријат, постепено додавајте го брашното со постојано мешање, за да не се направат грутчиња. Тестото треба да биде мазно и средно тврдо.

Ставете го вака приготвеното тесто во тепсија, подмачкана со маст, истанчете го рамномерно, исечете го на парчиња и ставете го да се пече. Кога раванијата ќе се испече уште врела посипете ја со замирисан, ситно истолчен шеќер.

Доколку сакате во тестото можете да измешате излупени и вдолж исечени бадеми.

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат на Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на ова списание стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.

GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
СПИСАНИЕ НА ЗАЕДНИЦАТА
НА МАКЕДОНЦИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Главен уредник:

БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ

Редакција:

Марко Паризовски (Загреб),

Владо Настески (Риека),

Ивица Луетиќ (Сплит),

Слободан Кузевски (Осијек),

Ратко Димовски (Пула),

Августина Гулевска - Хајдик (Задар).

Компјуторска обработка: Љупчо Таневски

Лектор: Августина Гулевска - Хајдик

Уредник на овој број: Борислав Павловски

Ova glasilo tiska se uz materijalnu potporu

Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske.

За издавачот: ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ

Tisak: Gradska tiskara Osijek d.d.

Temeljom odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992. g.) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete - Sektor informiranja - 14. 07. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

ТАГА ЗА ЈУГ

Орелски крилја как' да си метнеш,
И в наши ст'рни да си прелетнеш!
На наши места ја да си идам,
Да видам Стамбол, Кукуш да видам,
Да видам дали с'нце и тамо
Мрачно угревјат, како и вамо.

Ако как' овде с'нце ме стретит,
Ако пак мрачно с'нцето светит;
На пат далечни ја ќе се стегнам,
и в други ст'рни ќе си побегнам,
Каде с'нцето светло угревјат,
Каде небото ѕвезди посеvјат.

Овде је мрачно, и мрак м' обвива,
И темна магла земја покрива;
Мразој и снегој и пепелници,
Силни ветришча и вијулици,
Околу магли и мразој земни,
А в гради студој, и мисли темни.

Не, не ја не можам овде да седам,
Не, ја не можам мразој да гледам!
Дајте ми крилја ја да си метнам
И в наши ст'рни да си прелетнам;
На наши места ја да си идам,
Да видам Охрид, Струга да видам.

Тамо зората греит душата,
И с'нце светло зајдвит в гората;
Тамо дарбите природна сила
Со с'та раскош ги растурила:
Бистро езеро гледаш белент,
Или од ветар синотемнеит;
Поле погледниш или планина,
Сегде божева је хубавина.

Тамо по срце в кавал да свирам,
С'нце да зајдвит, ја да умирам.

КОНСТАНТИН МИЛАДИНОВ

ТАГА ЗА ЈУГ

Орелски крилја како да метнам,
В краишта наши мигум да летнам!
В нашине места јас да си појдам:
Стамбол да видам, в Кукуш да дојдам,
Да видам дали сонцето таму
Огрева мрачно, како и вамо!

Ако ли сонце мене ме сретне,
Ако ли мрачно сонцето светне -
Далечен пат кон негде ќе најдам,
В забег кон други страни да зајдам,
Сонцето кајшто светлина грее,
Небото кајшто ѕвезден рој сее.

Овде е мрачно - мрачнина тешка.
Земјата в темна магла се мрешка.
Пеплишта, снег и мразеви капат.
Ветришта вијат, виори апат.
Околу магли, мразишта тежат.
Студ глода гради. Размисли ежат.

Не можам самјак овде да седам.
Не можам болник мразој да гледам.
Дајте ми крилја јас да си метнам -
В нашине страни за да си летнам.
В нашине места јас да си идам:
Охрид да насрам, Струга да видам.

Зората таму огрева душата,
Сонцето кога заога - слушаш -
Дарбите таму в раскош ги плиска
Природата низ звучна писка.
Езеро бело бистрини рои,
Ветер со сини шарки го бои;
Полето зрее, гората вее,
Личока божја ширум сјај сее.

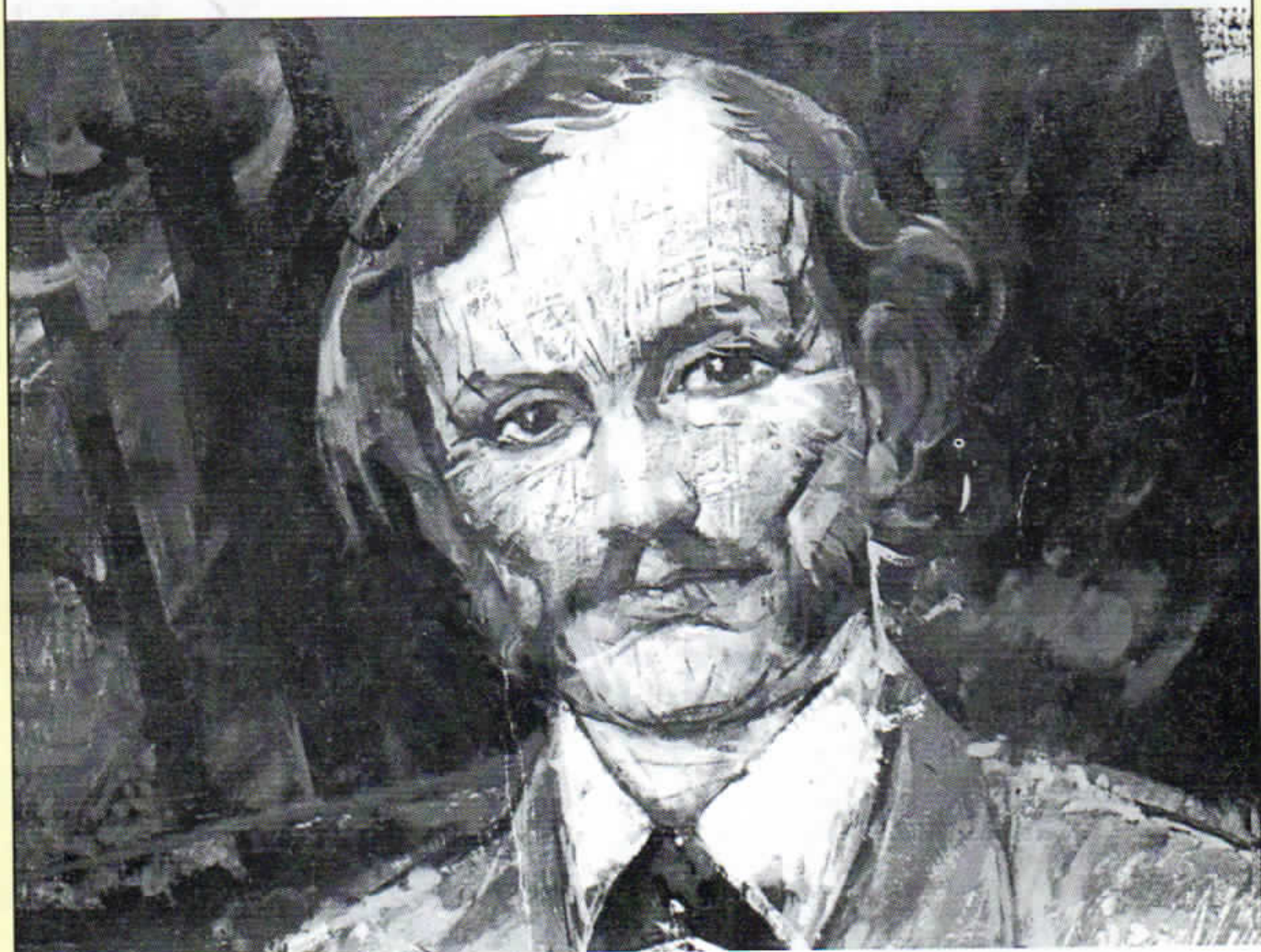
Да ми раскавали срцето глас, а
На зајдисонцето - смртта да втаса.

ГАНЕ ТОДОРОВСКИ

Песната ТАГА ЗА ЈУГ од Константин Миладинов е напишана во Москва во 1860 година. Песната има исповеден карактер и во прв план ја изразува носталгијата на авторот по татковината. Поетот е веќе четврта година емигрант во Русија и мошне тешко ги поднесува и статусот на раскорнатик и климата на северот. Разочаран е од многушто, па копнее да се врати во роднокрајниот амбиент. Неоти низ претчувства на блиска смрт мечтае таму да си ја дочека умирачката која му е скицирана во последните два стиха од песната низ рамка на романтичарски декор... Гане Тодоровски

КОНСТАНТИН МИЛАДИНОВ
KONSTANTIN MILADINOV

ТАГА ЗА ЈУГ

POLIGLOTTA

национална радост
(својта)
МАКЕДОНИЈА
1994